



ზურაბ

ზვიადური

ZURAB ZVIADURI

ელგუჯა ბარიშვილი

ქართველი ოლიმპიური ჩემპიონები
GEORGIAN OLYMPIC CHAMPIONS



პროექტის ავტორი და მთავარი რედაქტორი
ელგუჯა ბერიშვილი

THE PROJECT AUTHOR AND EDITOR-IN-CHIEF
Elguja Berishvili

პროექტის მენეჯერი
ემზარ ზენაიშვილი

THE PROJECT MANAGER
Emzar Zenaishvili

პროექტის კოორდინატორი
რუსუდან აფციაური

THE PROJECT COORDINATOR
Rusudan Aptsiauri

ტექსტი
ელგუჯა ბერიშვილი

TEXT
Elguja Berishvili

დიზაინი
ვახტანგ შათაიძე

DESIGN
Vakhtang Shataidze

რედაქცია

ავთანდილ გურასაშვილი, ჯემალ კასრაძე, თამაზ ხარაბაძე, კარლო ფაჩულია,
ზაალ ანჯაფარიძე, ინგა ალავეიძე, ნინო ხარაბაძე, მაია ბერიშვილი, ივანე ბურნაძე

EDITORIAL STAFF

**Avtandil Gurasashvili, Jemal Kasradze, Tamaz Kharabadze, Inga Alavidze, Karlo Pachulia,
Zaal Anjaparidze, Nino Kharabadze, Maia Berishvili, Ivane Burnadze**

ფოტო

ავთანდილ გურასაშვილი, ბადრი კეთილაძე, პაატა ვარდანაშვილი,
ალექსანდრე კოტორაშვილი, ჯემალ კასრაძე, ელდარ მალხაზიშვილი,
www.sportphoto.ge

PHOTO

**Avtandil Gurasashvili, Badri Ketiladze, Paata Vardanashvili,
Aleksandre Kotorashvili, Jemal kasradze, Eldar Malkhazishvili,
www.sportphoto.ge**

პარტნიორები

საქართველოს ეროვნული ოლიმპიური კომიტეტი
საერთაშორისო ოლიმპიური კომიტეტის ოლიმპიური სოლიდარობა
საქართველოს ძიუდოს ფედერაცია

PARTNERS

**Georgian National Olympic Committee
Olympic Solidarity of the International Olympic Committee
Georgian Judo Federation**

ISSN 2233-3096
ISBN 978-9941-0-4163-1

ქართველი ოლიმპიური ჩემპიონები



ზურაბ ზვიადაური

2012

*გმირი კოპალა ცხენზე ზის,
ცხენი მიდის და გოგდება,
მის სამტროდ დეენი აშლილან,
ყველა დიდ მთაზე გროვდება.
გმირი კოპალას შიშითა
დევეებს ვერ გაუხარიათ,
მისი მარჯვენა მძლავრია,
მისი დაკრული მწარეა.*

„მის ასაკში ჩვენი რაიონის არც ერთი თაობის მოჭიდავეს არ მიუღწევია ისეთი წარმატებისთვის, რაც ზურაბ ზვიადაურმა შეძლო. ჭიდაობის სექცი-
აში სიარული უფროსი ძმების მიბაძვით რვა წლისამ დაიწყო. ძმებმა ჭიდა-
ობას მალე მიანებეს თავი, ზურას კი ამის უფლება არ მისცეს. როგორც თავ-
ვად ამბობს, ძალიან ზარმაცი იყო, ვარჯიშს ხშირად აცდენდა, რაზეც ძმები
საყვედურობდნენ და ხანდახან წამოუთაქებდნენ კიდევ. უფროს ძმებს თით-
ქოს გული უგრძნობდათ, რომ ნაბოლარა ძმა ჭიდაობისთვის იყო დაბადე-
ბული და წინ დიდი წარმატებები ელოდა. იმავე აზრისა იყო ზურას პირველი
მწვრთნელი გუგული აბრამიშვილიც — თუ მოინდომებს და აქტიურად ივარ-
ჯიშებს, მისგან ნამდვილი მოჭიდავე დადგებაო. დადგა კიდევ. ოცდაორი
წლის ზურაბ ზვიადაური, საქართველოს მრავალგზის ჩემპიონი მოსწავლე-
თა და ჭაბუკთა შორის, ტრიუმფით გავიდა დიდ სპორტულ სარბიელზე და
წარმატებას წარმატება მოჰყვა: 1998 წელი, ჭაბუკთა მსოფლიო თამაშები —
ვერცხლის მედალი; 2000 წელი, მსოფლიოს ახალგაზრდული პირველობა —
ოქროს მედალი; 2001 წელი, მსოფლიოს ჩემპიონატი — ვერცხლის მედალი;
2002 წელი, ევროპის გუნდური ჩემპიონატი — ოქროს მედალი; 2003 წელი,
ევროპის გუნდური ჩემპიონატი — ოქროს მედალი; 2003 წელი, მსოფლიოს
ჩემპიონატი — ვერცხლის მედალი; მოპოვებული აქვს ათენის 2004 წლის
ოლიმპიური თამაშების ლიცენზია.“

ომარ მარუქაშვილის წიგნი „ახმეტელი ფალანგები,“ საიდანაც ეს ტექ-
სტია აღებული, 2004 წლის გაზაფხულზე გამოიცა, ზურაბ ზვიადაურის
ოლიმპიურ გამარჯვებამდე რამდენიმე თვით ადრე. კრებულში შესულია სა-





ინტერესო ცნობები ფარნაოზ ჩიკვილაძის, ანზორ ქიბრონაშვილის, სიმონ მაისურაძის, შენგელი ფიცხელაურის, ბულდან ბალაკაშვილის, თემო ყაზარაშვილის, ალექსი დავითაშვილის და სხვა ცნობილი ახმეტელი მოჭიდავეების შესახებ. ცალკე თავი ეთმობა ზურაბ ზვიადაურს. ეს წიგნი თავად ომარმა მისახსოვრა, როცა 2004 წლის შემოდგომაზე ზურაბ ზვიადაურის დიდი გამარჯვების აღსანიშნავად ახმეტაში გამართულ ზეიმზე მოვხვდი. უამრავი ხალხი შეიკრიბა ახმეტაში საქართველოს სხვადასხვა კუთხიდან. ზეიმის მთავარმა ორგანიზატორმა ანზორ ქიბრონაშვილმა ინგლისიდან მეუღლითურთ საგანგებოდ მოიწვია ძიუდოსტთა ოლიმპიური ტურნირის ოფიციალური დიქტორი (საიდან მოიფიქრა, ან როგორ გამოძებნა), ქალბატონი კეტრინ ადამსი. ეს ის ქალბატონია, რომელმაც 2004 წლის 18 აგვისტოს, თბილისის დროით 18 საათსა და 45 წუთზე ათენის ანო ლიოსიას ოლიმპიურ დარბაზში, იქ შეკრებილი გულშემატკივრების და მთელი მსოფლიოს გასაგონად საზეიმოდ გამოაცხადა: „Gold medal and Olympic champion representing Georgia, Zurab Zviadauri.“ კეტრინ ადამსმა იგივე გაიმეორა ახმეტაში და ეს იყო ერთ-ერთი ყველაზე ემოციური მომენტი მართლაც უჩვეულო სახალხო დღესასწაულისა, რომელიც ნაშუადღევს ქართული ჭიდაობით დაიწყო, ცეკვა-სიმღერით გაგრძელდა და დიდი ღხინით დასრულდა.

სწორედ იმ დღეს, ახმეტის ცენტრში მონყობილ ნახერხმოყრილ საჭიდაოსთან გავიცანი გუგული აბრამიშვილი — ენერგიული შუახნის კაცი, რომელმაც ზურაბ ზვიადაურს ძიუდოს პირველი გაკვეთილი ჩაუტარა: „ძალიან ცელქი ბავშვი იყო, სამჯერ მყავს დარბაზიდან გაგდებული. ისე, ბავშვი ცელქი უნდა იყოს, ოღონდ უზრდელი — არა. ამაზე მქონდა ხოლმე გართულება. როგორც კი თვალს მოვაშორებდი, ცელქობდა. ძიუდო კი განსაკუთრებით მოითხოვს დისციპლინას. ამას ვუნერგავდი ბავშვებს. ზურა თავიდან ამ კალაპოტში ვერ ჯდებოდა. აი, იმ სამი შემთხვევის შემდეგ იდეალური ყოფაქცევის ბავშვი გახდა. მერე მაგისტრის შენიშვნა არ მიმიცია, ისე დაამთავრა სკოლა. დარბაზიდან შორს ცხოვრობენ. რამდენიმეჯერ მქონდა შემთხვევა, მანქანით მივაკითხე და სახლში არ დამხვდა. იქვე ახლოს ჩამოდის მდინარე ორვილი. ვიკითხავდი ბავშვებში, ხომ არ გინახიათ-მეთქი. მეტყოდნენ, იქ არის, ბანაობსო. გავიდოდი, დავიჭერდი-ხოლმე. უყვარდა ბანაობა. ბავ-

შვობაში ვეძახდით ავთოს, ავთანდილს. მისი უფროსი ძმებიც ჩემთან ვარჯიშობდნენ — სპარტაკი და ზვიადი. ორივენი ყურადღებას აქცევდნენ, თუ ვარჯიშს გააცდენდა, ეჩხუბებოდნენ... ახმეტის ცენტრში არ იყო ნახერხმოყრილი საჭიდაო. ჩვენ ქართულს ვაჭიდავებდით ძიუდოს ჩოხებში. ქართულის ფანდები ძირითადია, მერე მოდის შებოჭვა, მტკივნეული ილეთები. ზურას ძალიან უყვარდა ქართული ჭიდაობა და როცა წამოიზარდა, ხშირად დადიოდა ქართული ჭიდაობის ტურნირებზე.“

სპარტაკ ზვიადური (უფროსი ძმა): „ერთხელ ზამთარში, ფიზარიადკაზე წავიყვანე ზურა და ჩვენი შუათანა ძმა ზვიადი. დიდი თოვლი იყო და სირბილი გაუჭირდა. ჩვენ წინ დავუდექით და გზას ვუკვალავდით. დაიღალა, ვერ მოგვდევს. დავუცაცხანე, აბა, ნუ ზარმაცობ, ჩქარა გამოიქციმეთქი. არა, მე პატარა ვარ, არ შემიძლია, ის კი დიდია, ის გაიქცესო — შუათანასკენ გაიშვირა ხელი. საერთოდ, ვარჯიშით თავს არ იკლავდა. მაგას რომ მაგრად ევარჯიშა! თავისი სტილი ჰქონდა, ენერგიას ზოგავდა. ისეთი ეშმაკი იყო... ვითომ ვარჯიშზე მიდიოდა, სპორტულ ჩანთას აიკიდებდა, მაგრამ რომელიღაც ორლობეში გადაუხვევდა და მერე ვეძებდით მთელი ოჯახი.“

სპარტაკმა ვარჯიშს თავი რომ მიანება, მას ცოტა ხანში ზვიადიც მიჰყვა. დარჩა ზურაბი, რომელსაც ჯერ ოჯახი და ნათესავ-მეგობრები, მერე კი მთელი ახმეტა გულშემატკივრობდა — პირველივე ტურნირებზე გამოჩნდა, რომ ნიჭიერი ბავშვი იყო. ნიჭიერი, მაგრამ ზარმაცი. თავადაც ამბობს, ძალიძალად ვვარჯიშობდი, სახლში ერთი ჩხუბი და ამბავი გვქონდაო. ჭიდაობა და ლეიბზე კოტრიალი კი მოსწონდა, მაგრამ კროსი და ეგეთები ჭირის დღესავით ეჯავრებოდა: „გვიან მივხვდი, რომ შედეგისთვის ვარჯიშია საჭირო. მეშვიდე-მერვე კლასამდე ცელქი და მოუსვენარი ვიყავი, ხულიგანი. ადამიანი რომ იზრდება, მერე ჭკუაში ვარდება. რომ არა ჩემი ძმები, ჩემი მამიდაშვილი თემურ შეთეკაური, ყოფილი სამბისტის, მწვრთნელი გუგული აბრამიშვილი, მე დღეს ზურაბ ზვიადური არ ვიქნებოდი.“

აბა, ახლა გუგული აბრამიშვილს ჰკითხეთ და ნახეთ, რას გიპასუხებთ: „ხშირად ამბობენ და თვითონაც იძახის — ზარმაცი ვიყავიო. მე მაგას არ ვეთანხმები. ჯერ ერთი, შეჯიბრებაზე გიყვებოდა, ცალი ხელი რომ არა



ჰქონოდა, მაინც გავიდოდა ტატამზე და იჭიდავებდა. საოცრად მებრძოლი და აზარტული იყო. ეგ არის, ჩოქბჯენში ვარჯიში ეზარებოდა. ვეუბნებოდი, გამოგადგება, შეტევა თუ არა, ჩოქბჯენში დაცვა მაინც უნდა შეგეძლოს-მეთქი. მახსოვს, 1996 წელს ანკარაში ულამაზესი გდებებით სამი ბრძოლა მოიგო, მაგრამ მერე მტკივნეულით წააგო. ხომ გეუბნებოდი, ჩოქბჯენიც დაგჭირდება-მეთქი. ამ საქმეში ნამდვილად მოიკოჭლებდა. დღემდე აქვს ეს მინუსი.“

მოკლედ, ზურაბ ზვიადაურის სიზარმაცის ამბავი მაინც საკამათო ჩანს, მაგრამ მისი ნიჭიერება საეჭვო არასოდეს ყოფილა. გუგული აბრამიშვილი დარწმუნებულია, რომ რამდენივე ვარჯიშისა და პირველივე შეჯიბრებების შემდეგ უკვე კარგად ჩანს მოზარდის პოტენცია და ტალანტი — ნიჭიერი ბავშვი მაინც გამოჩნეულია. ზვიადაურისთვის პირველი შეჯიბრება იყო მამუკა გაგუნაშვილის სახელობის ტურნირი. მაშინ 38 კილოს იწონიდა. გაცილებით უფროსებს ეჭიდავა და მეორე ადგილი დაიკავა. ამის შემდეგ რუსთავეში წაიყვანეს მოსწავლეთა შეჯიბრებაზე, სადაც ყველა მეტოქეს აჯობა, თან ერთი-ორი ისეთი გდება გამოუვიდა, დამსწრეთა ყურადღება მიიქცია. ზვიადაურის მეზობელი და მეგობარი, ასევე ძიუდოსისტი ზურაბ ჯიმშიტაშვილი არაერთ ისეთ შემთხვევას იხსენებს, როცა ზურას საოცარი ჟინი გამოუვლენია, ბოლომდე მედგრად უბრძოლია და თითქოს უიმედოდ წაგებული შეხვედრა სათავისოდ მოუტრიალებია: „ჩვენ ერთად ვვარჯიშობდით, ერთად მივდიოდით და მოვდიოდით ვარჯიშიდან. სულ რაღაც ავიწყებოდა და სახლში მიბრუნდებოდა ხოლმე. ტალანტი იყო და ეს ეტყობოდა. მაგისი საქმე იყო ჭიდაობა. მწვრთნელი წუთითაც რომ გავიდოდა დარბაზიდან, მისი დავალების შესრულების ნაცვლად, მაგალითად — ბაგირზე ცოცვა, აჭიმვა ან სხვა ამდაგვარი — უმალ ჭიდაობას იწყებდა. მისთვის მთავარი იყო ჭიდაობის პროცესი. საოცარი ინტუიცია აქვს, თანაც უშიშარია, ასაკით დიდებს და წონით მძიმეებს არ ეპუებოდა. ერთხელ შეჯიბრებაზე ვიყავით და ვისაც წონა უნდა დაგვეკლო, სასტუმროში ერთ ნომერში გაგვანანილეს. გვიან ღამე რაღაც ხმამ გამომალეკა. ავდექი, სინათლე ავანთე და რას ვხედავ — ზის ეს ჩვენი ზურა და თოხლაობს. ველარ მოითმინა, სულ არ ენალეგლებოდა წონა. ერჩია, მძიმე წონაში ეჭიდავა, ვიდრე ემიმშილა და წონა დაეკლო.“

ძველი და საინტერესო ამბების თხრობას რომ მორჩა, ზურაბ შინჯიკაშვილმა ზვიდაურის სხვა მეგობრებიც გამაცნო. ყველანი აქ არიან — მთელი ახმეტა და კახეთი აქ არის. და, რა თქმა უნდა — ხევსურეთი. ზურაბ ზვიდაური ახმეტაში დაიბადა, მაგრამ ზვიდაურები წარმოშობით პირიქითა ხევსურეთის უკიდურესი სოფლიდან, არდოტიდან არიან. არდოტი ანდაქის წყლის მარცხენა მხარეს მდებარეობს, იქ, სადაც ბისოს ხევი არაგვს უერთდება. ახლა იქ რამდენიმე ათეული ოჯახი სახლობს, ძირითადად — ზვიდაურები: „არდოტში პაპაჩემი ცხოვრობდა. მერე იქიდან წამოვიდა და ახმეტაში დასახლდა. არდოტი არის ულამაზესი ადგილი, იქ მყავს ბიძაშვილები. როდესაც მეძლევა ამის საშუალება, ავდივარ ხოლმე. ძალიან მიყვარს ხევსურეთში ყოფნა. მინდა სოფლის ძველი ეკლესია აღვადგინო და, უფლის ნებით, ალბათ, შევძლებ ამის გაკეთებას.“

* * *

ზურას მამა, მამუკა ზვიდაური თიანეთშია დაბადებული. ახლახანს სა-მოცდახუთი წლისა გამხდარა, მთელი ცხოვრება შრომაში აქვს გატარებული, ბოლო ორმოცი წელიწადი სატყეო მეურნეობაში იმუშავა: „სულ ტყე-ტყე დავდიოდი და გასული ვიყავი სახლიდან. გვიჭირდა, ოჯახში მარტო მე ვმუშაობდი. ექვსნი ვიყავით სახლში — მე და ჩემს მეუღლეს ოთხი შვილი გვყავს, გოგო და სამი ბიჭი. ქალაქელებს არდოტი არხოტში ეშლებათ-ხოლმე. არხოტი სხვა სოფელია. ზვიდაურები პირიქითა ხევსურეთიდან მოვდივართ. დედაც და მამაც მყავდა ზვიდაური, სხვადასხვა განშტოებისა... მე თვითონ თიანეთში დავიბადე. ბიჭობაში ცხენოსნობით ვიყავი გატაცებული, ჭიდაობა არ გამომიცდია. აი, დედაჩემის ძმა, ბეკური, ძლიერი მოჭიდავე იყო, ამ არემარეში კარგად ცნობილი და აღიარებული. ზურასთვის აროდის არ მითქვია, თავი მოიკალი და, გინდა თუ არა, მთელ ქვეყანაზე ყველაზე უკეთესი შენ იყავი-მეთქი. შვილო, იშრომე და ყველაფერი იქნება — ეს იყო მთელი ჩემი სათქმელი... ადრე უბედურება შეგვემთხვა — ჩემი ძმიშვილი მოკლეს, ავთო, 15 წლისა. მთაში იყვნენ, მალლა, იალალებზე, საქონელი ჰყავდათ აყვანილი. 17 წლის ბიჭმა მოკლა თოფით. იმის შემდეგ დაგვებადა ეს სახელი. მე დავარქვი

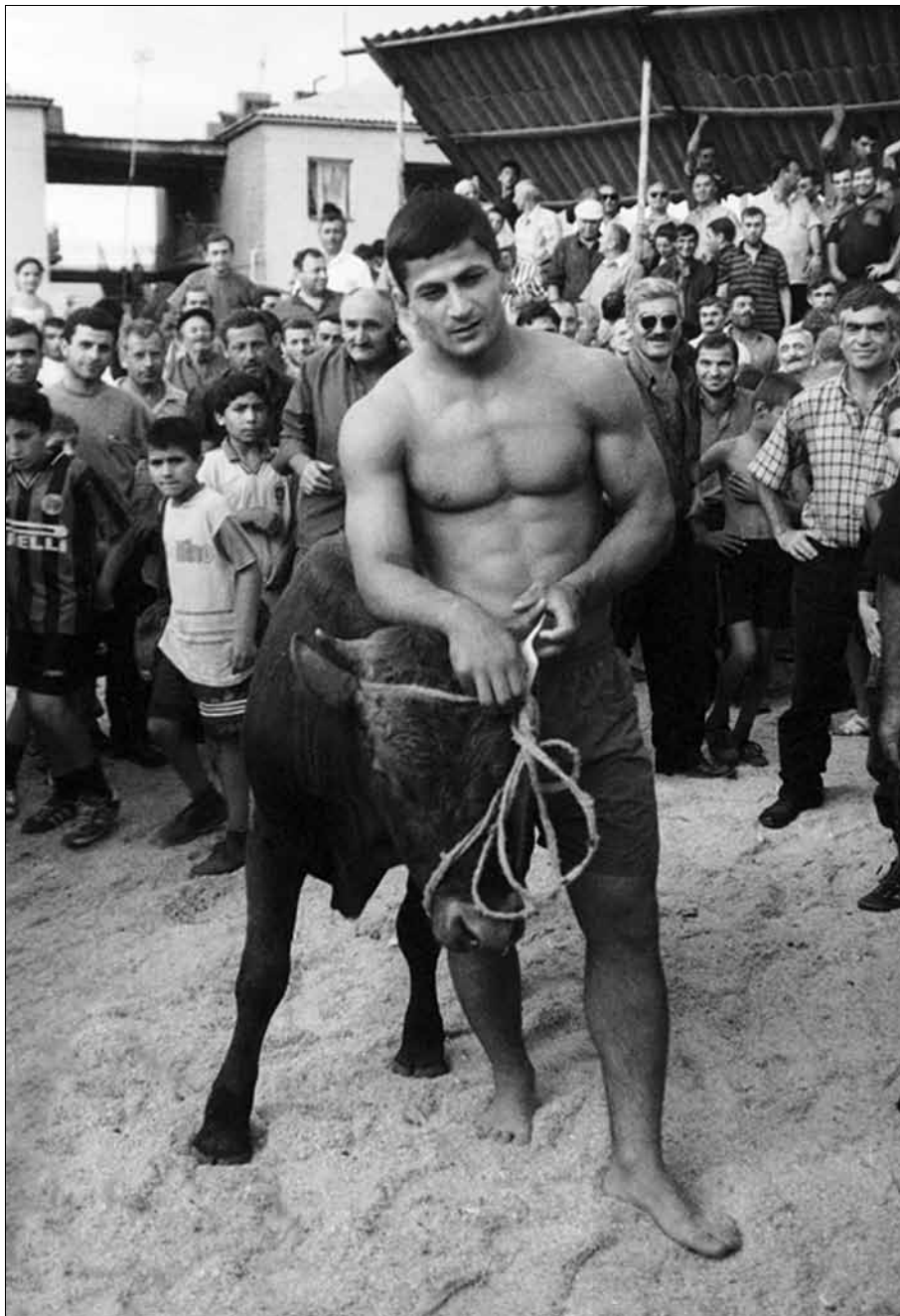


ზურაბ ზვიადაურის
მშობლები — მამუკა და
დარიკო ზვიადაურები

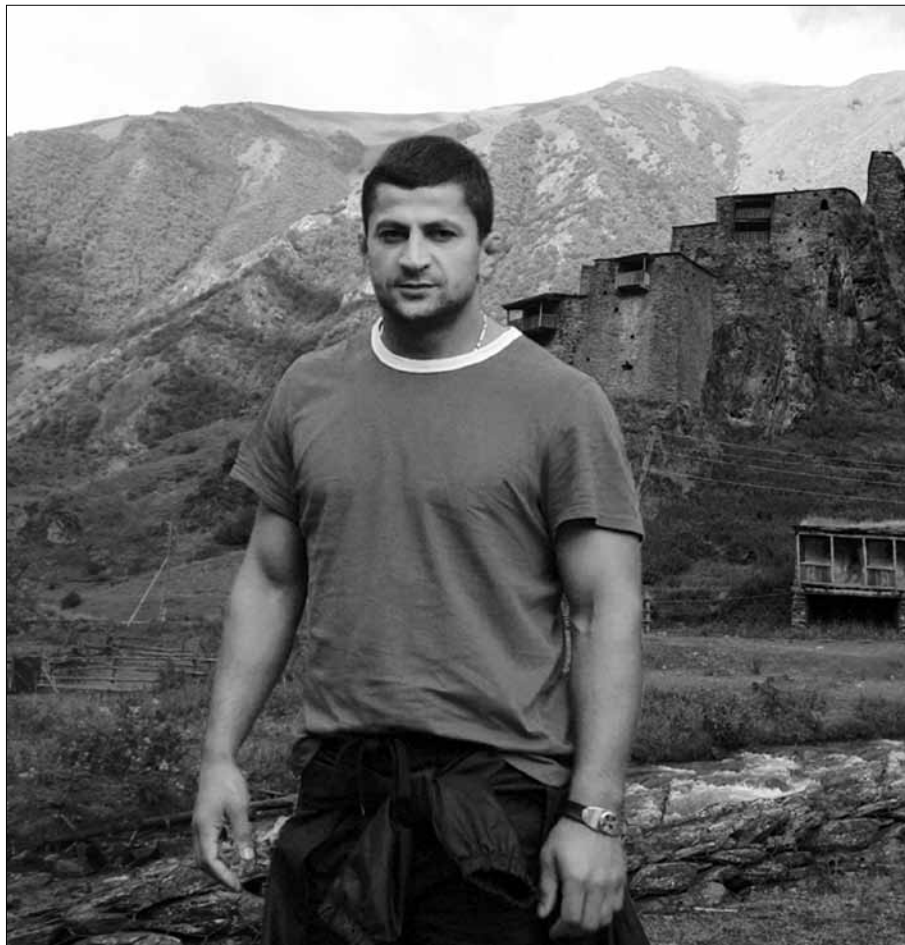
იმის მოსაგონებლად ავთო, ისე საბუთებით არის ზურა. ძმების კომონოს ხმა-რობდა. პირველად მისი ჭიდაობა ვნახე აქ, ჩიკვილაძის ტურნირზე. გაიმარჯვა. მაშინ მითხრა გუგულიმ, შენ არ იცი, რა შვილს ზრდიო — მსოფლიო ჩემპიონი იქნებაო. რა ვიცი, რა ნახა ამ ბავშვში ამისთანა. მე ამ საქმისა არაფერი გამეგებოდა. თბილისში რომ წავიყვანეთ, მერე დამოუკიდებელად ცხოვრობდა. იმასაც გეტყვით, რომ დედაჩემი და ჯარჯის პაპა, ზვიადაურისა, ალალი და-ძმანი იყვნენ. აბა, რას წარმოვიდგენდი, რომ ჯარჯიც და ზურაც ოლიმპიური ჩემპიონები გახდებოდნენ, თანაც — დღემიყოლებით, ერთ დარბაზში.“

ვიფიქრე, აქა ვარ, ახმეტაში და, ბარემ, ჯარჯი ზვიადაურის მამასაც გავესაუბრები — შვილის გამარჯვებას მივულოცავ და საბერძნეთში მისი გადასვლის ამბებსაც გამოვკითხავ-მეთქი. მომიბოდიშა, არ მიწყინო, ამ თემაზე ახლა ვერაფერს ვერ გეტყვიო. მართალი გითხრათ, ამგვარი პასუხი არ გამკვირვებია. ოლიმპიადა ახალი დამთავრებული იყო და ჯარჯი ზვიადაურის ახლობლები, გასაგები მიზეზების გამო, დუმილს ამჯობინებდნენ. ეგ კი არა, ათენში, პრესკონფერენციაზე, როცა ზურაბ ზვიადაურს ჰკითხეს, რა გრძნობა დაგეუფლათ, როცა გუშინ ამ დარბაზში თქვენმა ბიძაშვილმა საბერძნეთის სახელით ოქროს მედალი მოიპოვაო, ზურამ ასე უპასუხა: არა, კაცო, ეგ ჩემი ბიძაშვილი არ არის, ადრე საქართველოში ერთ ჩემს ნათესავთან ცხოვრობდა და იქიდან ვიცნობო.

რა თქმა უნდა, ეს არ იყო გულწრფელი პასუხი. ზურაბმა შეგნებულად დამალა სიმართლე და ეს ერთადერთი მიზნით გააკეთა — ჯარჯის თავის



ზურაბ ზვიადური:
„ძიუდოს პარალელურად,
ხშირად გამოვდიოდი
ქართული ჭიდაობის
ტურნირებზე. ქართულ
საჭიდაო მუსიკას რომ
გავიგებდი, ერთ ადგილზე
ვერ ვჩერდებოდი.
გარდა მედლებისა
და თასებისა, სხვა
საინტერესო პრიზებიც
მიმიღია. მაგალითად,
მეტეხის ტურნირში
გამარჯვებისთვის პრიზად
მოზვერი მივიღე.“



შატოლში

მწვრთნელთან და ბერძნებთან პრობლემები რომ არ შექმნოდა. აი, რაში იყო საქმე: საქართველოში დაბადებულმა ქართველმა ბერძენმა ნიკოლაოს ილიადისმა, იგივე ნიკო გარაქლოვმა, რომელიც 1993 წლიდან საბერძნეთში ცხოვრობს, როცა ძიუდოსიტა ნაკრების მთავარ მწვრთნელად დანიშნეს, რამდენიმე ქართველი ძიუდოსტი გადაიბირა, მათ შორის — ჯარჯი ზვიადაური. მწვრთნელის ფანტაზიით შეთხზული ლეგენდის თანახმად, ნიკოლაოს ილიადისმა, ჯერ კიდევ 1993 წელს, საბერძნეთში გამგზავრების წინ, თავისი „შვილი“ — ილიასი გასაზრდელად ბეზიას დაუტოვა და როცა საამისო პირობები შეექმნა, თავისთან უხმო. ჯარჯი მართლაც კარგ პირობებში მოხვდა, ოლიმპიადის წინ ევროპის ჩემპიონატი მოიგო, ცოტა ხანში კი ძიუ-



რამაზ ნოზაძე და
ზურაბ ზვიადაური



ზურაბ ზვიადაური და მისი პირველი მწვრთნელი გუგული აბრამიშვილი



ზურაბ ზვიადაური ახმეტაში დაიბადა, მაგრამ ზვიადაურები წარმოშობით პირიქითა ხევსურეთის უკიდურესი სოფლიდან, არდოტიდან არიან: „არდოტი არის ულამაზესი ადგილი, იქ მყავს ბიძაშვილები. როდესაც მეძლევა ამის საშუალება, ავდივარ ხოლმე. ძალიან მიყვარს ხევსურეთში ყოფნა. მინდა სოფლის ძველი ეკლესია აღვადგინო და, უფლის ნებით, ალბათ, შევძლებ ამის გაკეთებას.“

დოს ისტორიაში ყველაზე ახალგაზრდა ოლიმპიურ ჩემპიონად მოგვევლინა. აქამდე ბერძნებს ჩემპიონი კი არა, ათეულშიც არავინ ჰყოლიათ და ჭაბუკი ვარსკვლავის გამოჩენა ლეთის წყალობად მიიღეს. არადა, საქართველოს წყალობა კი იყო. ეს ამბავი პირველივე პრესკონფერენციაზე გახმაურდა, როცა ჯერ კიდევ ოფლშეუმშრალი ჩემპიონი ბერძნულ ენაზე დასმულ კითხვებს მამაპაპისეული ქართულით პასუხობდა. მოკლედ, ძირძველ ბერძენად წარდგენილი ილიას ილიადისი სინამდვილეში ერთი ქართველი მთიული ბიჭი აღმოჩნდა. ერთ-ერთი გავლენიანი ბერძნული გაზეთი „TO BHMA“ 2004 წლის 19 აგვისტოს ნომერში წერდა: „დეტალურად გამოვიკვლიეთ და დავადგინეთ, რომ ჩვენი ჩემპიონის ნამდვილი გვარია ზვიადაური და არა ილიადისი. მისი ბიძაშვილიც ფავორიტი იყო და 24 საათში მეორე ოქროს მედალი აიღო ზვიადაურების ოჯახისთვის. ილიასი უკვე მონიფულ ასაკში იშვილა ნიკოლაოს ილიადისმა, რათა სპორტული კარიერა საბერძნეთში გაეგრძელებინა. როცა ვითომ მამა ჯარჯი ზვიადაურს გამარჯვებას ულოცავდა, ამ დროს მისი ნამდვილი მამა ტრიბუნაზე, სადღაც კუთხეში იჯდა და სიხარულისგან ტიროდა.“ გაზეთის აზრით, საბერძნეთის ძიუდოს ფედერაციამ შეცდომაში შეიყვანა საზოგადოება, როცა მომავალი ჩემპიონის ნამდვილი გვარ-სახელი დაუმალა და სხვა ბიოგრაფიული ინფორმაციაც დაამახინჯა: „რა საჭირო იყო ამდენი ტყუილი, რაში დასჭირდათ მწვრთნელებს და ჩინოვნიკებს იმისი მტკიცება, რომ ვითომ ილიას ილიადისი 1993 წლიდან ბებიასთან იზრდებოდა, საბერძნეთში კი 2000 წელს ჩამოვიდა, როცა „მამამისი“ ნაკრების მწვრთნელი გახდა.“

მოგვიანებით, საქართველოში დაბრუნებულმა ზურაბ ზვიადაურმა ასეთი რამ თქვა: „ჯარჯის აკრძალული ჰქონდა იმაზე ღიად საუბარი, სად დაიწყო მისი სპორტული კარიერა და როგორ აღმოჩნდა საბერძნეთის ნაკრებში. ამ თემაზე კომენტარს მხოლოდ მისი მწვრთნელი ნიკოლაოს ილიადისი იძლეოდა. თუ ამ პირობას დაარღვევდა, ჩემპიონობის შემთხვევაში, საბერძნეთის მთავრობისგან შეპირებულ 270 ათას ევროს ვერ მიიღებდა. მაშინ ვინ იფიქრებდა, რომ ოლიმპიადაზე სასწაული მოხდებოდა და ორივე ზვიადაური ჩემპიონები გავხდებოდით. იმ დღეს მსოფლიომ გაიგო, რომ ილიას ილიადისი ბერძენი კი არა ქართველი ჯარჯი ზვიადაურია.“

* * *

ჯარჯი ზვიადაურის სპორტული კარიერა უაღრესად წარმატებული გამოდგა: ოლიმპიური ჩემპიონი, მსოფლიოსა და ევროპის ორ-ორგზის ჩემპიონი, მსოფლიოს ჩემპიონატის ორგზის ვერცხლის პრიზიორი. გარდა პირველი ევროპული მედლისა, ყველა სხვა მედალი ჯარჯიმ ათენის ოლიმპიადის შემდეგ მოიგო. ზურაბ ზვიადაურის შემთხვევაში კი ყველაფერი პირიქითაა — ათენური ტრიუმფის შემდეგ მის მონაგარს ბევრი არაფერი შემატებია. ამ თემაზე ქვემოთ უფრო დანვრელებით ვისაუბროთ, ახლა კი კვლავ ძველ ამბებს მივუბრუნდეთ.

გუგული აბრამიშვილი: „მეათე კლასი რომ დაამთავრა და მეთერთმეტეში გადავიდა, 1996 წლის შემოდგომა იყო, ნოემბერი, თბილისში, სპორტის სასახლეში ტარდებოდა საქართველოს ჩემპიონატი. მაშინ შეიცვალა საქართველოს ნაკრების მთავარი მწვრთნელი და შოთა ხაბარელი მოვიდა. ზურამ მთხოვა, გუგული მასწავლებლო, თბილისში წამიყვანე და დიდებში მაჭიდავეო. უფროსებთან წელგამართული ჭიდაობდა, მაგრამ თავიდან მაინც უარზე ვიყავი — ბიჭმა რაიმე არ დაიზიანოს და არ გაფუჭდეს-მეთქი. ბოლოს მაინც წავიყვანე და ვაჭიდავე. ამ ჩემპიონატზე ერთადერთი შეხვედრა წააგო, ისიც — მომავალ ჩემპიონთან. დანარჩენი ყველა მოიგო და 16 წლის ბიჭი დიდებში მესამეზე გავიდა. მწვრთნელებმა თქვეს, თემურ ხუბულურის მიხვრა-მოხვრა აქვსო. ძალიან გამიხარდა, ასეთ დიდ მოჭიდავეს რომ შეადარეს. მოვიდა ძიუდოს ფედერაციის პრეზიდენტი დილარ ხაბულიანი და მითხრა: გუგულა, ეს ბავშვი უნდა დატოვო აქაო. მე გამეცინა, როგორ დავტოვო, ჯერ სკოლის მოსწავლეა, აქ ხომ არ ივლის, დაამთავრებს და აბა, სად წავიყვან, აქ ჩამოვიყვანთ-მეთქი. მომდევნო წელს, 1997-ში, საერთაშორისო ტურნირი იყო ზაფხულში და ის ტურნირი რომ დამთავრდა, ჩავაბარე ფედერაციას.

1998 წელს ჭაბუკთა მსოფლიო პირველობაზე, მოსკოვში, მეორე ადგილი დაიკავა. მაშინ ამირან ტოტიკაშვილი იყო ჩემთან ერთად მისი მწვრთნელი, ის ხელმძღვანელობდა ჭაბუკთა ნაკრებს. 2000 წლიდან ჩაიბარა ხაბარელმა და მას შემდეგ შოთასთან ვარჯიშობდა... წელი აქვს ძალიან ძლიერი, ფიზიკურად ძლიერია. მოქნილია. ჩემთან რაც იყო, სკოლის პერიოდში, პრობლემები არ ჰქონია. ხანდახან თავის ტკივილი თუ შეაწუხებდა. ერთხელ ბაკურიანში

მსოფლიოს ჩემპიონატის ფინალი: ზვიადური — ფრედერიკ დემონფოკონი. შეხვედრა ზურას მიჰყავდა, შუა ბრძოლაში იუკო აიღო, მაგრამ მალე მეტოქემ ჩოქბუენში მტკივნეულზე დაიჭირა. 20 წლის დებოუტანტისთვის მსოფლიო ჩემპიონატის ვერცხლის მედალი, რა თქმა უნდა, უდიდესი წარმატება იყო. მიუნხენი, 2001 წელი.



ვიყავით შეკრებაზე. კობტაგორას ფერდობზე კროსი გვექონდა. გაჩერდა, მეტი არ შემიძლიაო. მე უკან მივყვებოდი, წინ ტოტიკაშვილი იყო. ამირან, ეს ბავშვი ავად არის-მეთქი. მივაბრუნეთ სასტუმროში. წნევა ჰქონდა ასსამოცი ასზე. მოგვიანებით ახმეტაში ექიმს ვაჩვენე. მითხრა, სასწრაფოდ გლანდები უნდა ამოიჭრას, თორემ საქმე გართულდებაო. იმავე დღეს გავუკეთეთ ოპერაცია. ამის შემდეგ ყველაფერი დარეგულირდა.“

ამირან ტოტიკაშვილი (მსოფლიოს ჩემპიონი): „პირველად შევხვდი სპორტის სასახლეში, დიდების ჩემპიონატზე. ძალიან ლამაზი ჭიდაობა არ ვენა და მესამე ადგილი დაიკავა. ერთ პერიოდში პატარა ჩავარდნა ჰქონდა. მერე ჭაბუკთა ნაკრებში მივიწვიე. მოსკოვში წავიყვანეთ ჭაბუკთა მსოფლიო პირველობაზე, სადაც მეორე ადგილი დაიკავა. მას შემდეგ წამოვიდა და წამოვიდა. ზურა არის ბუნებრივად ძალიან ტექნიკური. როგორც მთიელთა



მსოფლიოს ჩემპიონატის
კვარცხლბეკი (90 კგ):
ზურაბ ზვიადაური,
ფრედერიკ დემონფოკონი
(საფრანგეთი),
რასულ სალიმოვი
(აზერბაიჯანი),
იონ დონგ-სიკი (კორეა).
მიუნხენი, 2001 წელი

უმეტესობა, შეუპოვარია და ჯიუტი. ბრძანებით ვერაფერს გააკეთებინებ, დაყვავებით კი ორჯერ მეტს იზამს. ასე ვუდგებოდით ერთმანეთს. სამი-ოთხი წელი ერთად ვიყავით. სპორტიდან რომ წავედი, მერეც არ გამიწყვეტია კავშირი.“

მსოფლიოს ორგზის ჩემპიონს თემურ ხუბულურსაც პირველად სპორტის სასახლეში, საქართველოს ჩემპიონატზე უნახავს ზვიადაურის ჭიდაობა: „მახსოვს, ვილაც ჯმუხი, შავი ბიჭი გამოვიდა და ზედიზედ რამდენიმე ძლიერი მეტოქე დაანარცხა. ძალიან მომეწონა. წამოკიდებებს, კისრულს, მოგვერდს ისე აკეთებდა, რომ არ შეიძლებოდა ყურადღება არ მიგექცია. მერე სულ ვაკვირდებოდი. ჩემს ჭიდაობას რომ ვიხსენებ, ბევრი საერთო გვაქვს. ფეხიდანაც აჰყავს და ბრუნსაც აკეთებს კარგად. მე ბრუნი არ გამოდიოდა. მოკლედ, ჩემზე დახვეწილად ჭიდაობს. დაქნეულ კისრულს აკე-



2003 წლის მსოფლიოს
ჩემპიონატის ფინალი:
ზვიადური — ში-ტაე
ჰვანგი (კორეა).
საბედისწერო მომენტამ-
დე ზვიადური სრულ
უპირატესობას ფლობდა,
ჯერ ვაზარი, მერე კი კოკა
დაიშახურა, მაგრამ მო-
რიგი შეტევის დროს წამი-
ერად მოდუნდა და
შეპოჭვაში მოყვა



2003 წლის მსოფლიოს ჩემპიონატის პრიზიორები (90 კგ): ზურაბ ზვიადაური, ში-ტაე ჰვანგი (კორეა), სარეი კუხარენკა (ბელორუსია), კარლოს ჰონარტო (ბრაზილია)

თებს კარგად... ოლიმპიადის დროს რუსეთში ვიყავი და ბოლო ორი შეხვედრა ვნახე მხოლოდ. ორივე მაგრად იჭიდავა. ულამაზესი ჭიდაობა აჩვენა. მე ძალიან მიხარია, რომ ჩვენი საქმის ასეთი ღირსეული გამგრძელებელი გამოჩნდა.“

თემურ ხუბულური და სხვა სახელოვანი ქართველი ფალავნები, 1980 წლიდან მოყოლებული, დიდი შეჯიბრებებისთვის თბილისში, ვაკის ახალაშენებულ ძიუდოს სპორტულ კომპლექსში ემზადებოდნენ. ამ კომპლექსის მეორე სართულზე განთავსებულ სასტუმროს 30-მდე სპორტსმენის მიღება შეეძლო. ეს სასტუმრო ერთგვარ თავშესაფრად იქცა საქართველოს ნაკრებში მოწვეული იმ ძიუდოისტებისთვის, ვისაც თბილისში სხვა საცხოვრებელი არ ჰქონდა. 17 წლის ზურაბ ზვიადაურიც აქ დააბინავეს. თანაგუნდელები ეხუმრებოდნენ: ბედიც ამას ჰქვია, კაცი ახმეტიდან დილით ნამოვიდა, სალამოს კი უკვე ვაკელი გახდაო.

ზურაბ ზვიადაური: „ორი წელი ვცხოვრობდი ამ დარბაზში. სხვა გზა არ იყო. ოჯახი ვერ მენმარებოდა, რადგანაც არანაირი სახსარი და საშუალება

არ გააჩნდა. სანათესაოშიც არავინ არ გვყავდა ისეთი, გვერდში დადგომას რომ შეძლებდა. ზოგჯერ საჭმლის ფულიც არ მქონდა, პური რომ მეყიდა. სიმწრით მიფიქრია, რაში მადგია ეს სპორტი, სხვა საქმეს ვეწევი, თავს მივხედავ, ლუკმა-პურს მაინც ხომ ვიშოვი-მეთქი. ასეთი პერიოდი მართლა იყო. პატარა ხელფასი, 50-60 ლარი კი მქონდა, მაგრამ ხუთ-ექვს თვეში ერთხელ მაძლევდნენ. ფულს რომ ავიღებდი, დაბადების დღესავით იყო. ვიცოდი, რომ რამდენიმე დღე საჭმელი მექნებოდა. წუნუნის კაცი არა ვარ. სხვას ჩემს პრობლემებს არ ვახვევდი. თუ ვინმე მკითხავდა, ვპასუხობდი, რომ არაფერი არ მიჭირს, ყველაფერი რიგზეა. მაგრამ ვინც ჩემს გარშემო იყო და ხედავდა ყველაფერს, რითაც შეეძლო, მეხმარებოდა, რომ მე არ მიმეტოვებინა სპორტი და მეკეთებინა ჩემი საქმე. როგორღაც შოთა ხაბარელის ყურამდე მივიდა ეს ამბავი. ერთხელ დამადგა თავზე და ხედავს, რომ საჭმელი არაფერი მაქვს. ნამავლო ხელი, ნამიყვანა და თავის რესტორანში დამინიშნა სამჯერადი კვება. მრცხვენოდა, ფეხს ვითრევდი, მაგრამ ისევ მივყავდი. 2000 წლიდან დაიწყო სერიოზული შეჯიბრებები და სერიოზული წარმატება. მერე ცოცხალი ამოვისუნთქე. ერთ რამეს მივხვედი – თუ გულით გინდა და მოინდომებ, აუცილებლად მიაღწევ შედეგს.“

2000 წელს, 19 წლის ასაკში, ზურაბ ზვიადაურმა ჯერ ბულგარეთის საერთაშორისო ტურნირი მოიგო, მერე კი ტუნისში გამართული მსოფლიოს ახალგაზრდული ჩემპიონატი. მაგრამ გაცილებით მნიშვნელოვანი შეჯიბრებები უკვე 2001 წელს ელოდა — ევროპისა და მსოფლიოს ჩემპიონატები. ევროპული მედლები პარიზში გათამაშდა.

ზურაბ ზვიადაური: „პირველივე შესხვედრა წავაგე, ჰოლანდიელ მარკ ჰუზინგასთან, ოლიმპიურ ჩემპიონთან. ძალიან დიდი ანგარიშით წავაგე. ბედი არ გინდა? სტარტზევე უძლიერესი მეტოქე შემხვდა, ჩემს წონაში ყველაზე ტიტულიანი. არადა, ჩემთვის სადებიუტო ჩემპიონატი იყო. მონდომება არ მაკლდა, მაგრამ რაღაც გამოცდილებაც ხომ გინდა... დავურეკე ჩემს ძმას, სპარტაკს და ეს ამბავი შევატყობინე. იქიდან ნამოვიდა გინება. ალბათ, არ ივარჯიშე, იცუღლუტებდიო. მაშინ ვთქვი ჩემთვის, რომ სანამ დიდ შედეგს არ გავაკეთებ, მე ჩემს ძმას ტელეფონზე არ დაველაპარაკები-მეთქი. ფიცით დავდე. მართლაც არ დამირეკავს, არც მიპასუხია მისი ზარისთვის სამი

თუ ოთხი თვის განმავლობაში. მერე იყო მიუნხენის მსოფლიო ჩემპიონატი. კარგად წამივიდა საქმე. ნახევარფინალში ვარ. ავიღე ყურმილი და ძმას დავურეკე. მკითხა, სად ხარ, საიდან რეკავო. არც იცოდა, რომ მე მსოფლიოზე გავდიოდი. ბოლო მომენტში გადაწყდა ჩემი ამბავი. კონკურენცია იყო ძალიან დიდი. მე ვუთხარი, გერმანიაში ვარ-მეთქი. მსოფლიოზე ხარო, რა ქენიო, წააგეო. არა, არ წამიგია, ფინალში ვარ-მეთქი. ნახევარფინალში ტუნისელს ვხვდებოდი და ასი პროცენტით დარწმუნებული ვიყავი, რომ ფინალში გავიდოდი. ისე გაეხარდა, რომ იქიდან უცნაური ხმები შემომესმა, მე მგონი, სიხარულისგან ყურმილი მოისროლა, გაითიშა.“

მაგრამ ძიუდოში ზოგჯერ „ასპროცენტიანი რწმენაც“ შეიძლება კითხვის ნიშნის ქვეშ დადგეს. ის ტუნისელი ბიჭი, სკანდერ ჰაჩიჩა, კერკეტი კაკალი გამოდგა, ჩვენს ფალავანს მედგრად დაუხვდა და საქმე ჰანტიმდე მიიყვანა. არადა, 15 წუთით ადრე, ზვიადაურმა იაპონელ მეტოქეს ისეთი კისრული ჩაუტარა, თქვენი მოწონებული. ამ ამბავს მიუნხენის „შპორტჰალეს“ (სხვათა შორის, 1972 წელს შოთა ჩოჩიშვილი სწორედ ამ დარბაზში გახდა ოლიმპიური ჩემპიონი) პრეს-ლოჟიდან ადევნებდა თვალს გაზეთ „დრონის“ რედაქტორი გიორგი ჩოჩიშვილი: „ზურაბ ზვიადაური და მასატოში ტობიშუკა მეორე წრეში შეხვდნენ ერთმანეთს. ბრძოლა ახალი დაწყებული იყო, როცა ზვიადაურმა ისეთი წრე შემოახაზვინა იაპონელს, მაცურებლები აღაფრთოვანა. ეს იღეთი ვაზარით შეფასდა. ცოტა ხანში დარბაზში ისევ გაისმა აღტაცებული გულშემატკივრების შეძახილები. ზვიადაურის მეორე კისრული უფრო ეფექტური გამოდგა, მსაჯებმა ეს გდება ამჯერად იპონით შეაფასეს და ბრძოლაც შეწყდა. მერე იყო ნახევარფინალი, სადაც ჩვენს ძიუდოისტს ტუნისელი სკანდერ ჰაჩიჩა დაუპირისპირდა. ტუნისელი მხოლოდ იმას ცდილობდა, როგორმე მოეგერიებინა მეტოქის იერიშები და იმდენი მოახერხა, რომ მხოლოდ ერთი კოკა დათმო. მერე კი, საფინალო სასტვენამდე წამით ადრე, ზვიადაური გააფრთხილეს და ანგარიშიც გათანაბრდა. საბოლოოდ, სამივე მსაჯმა გამარჯვება ზურაბს მიანიჭა. ეს კი იმას ნიშნავდა, რომ, სულ მცირე, ვერცხლის მედალი ჯიბეში ედო. მეორე ჯგუფიდან ფინალში გავიდა 28 წლის ფრანგი ფრედერიკ დემონფოკონი, ძალიან გამოცდილი სპორტსმენი — სიდნეის ოლიმპიადის და ევროპის 2001 წლის ჩემპიონატის ბრინჯაოს

2004 წლის 12 აგვისტო,
ათენის ოლიმპიური
სტადიონი. საქართველოს
დელეგაციის ხუთწევრიანი
დროშით ხელში წინ
მიუძღვის ზურაბ
ზეიდაური



პრიზიორი. შეხვედრა ზურას მიჰყავდა, შუა ბრძოლაში იუკო აიღო, მაგრამ მალე მეტოქემ ჩოქბჯენში მტკიცეულზე დაიჭირა. 20 წლის დებიუტანტისთვის მსოფლიო ჩემპიონატის ვერცხლის მედალი, რა თქმა უნდა, უდიდესი წარმატება იყო.“

ორი წლის შემდეგ, ამჯერად იაპონურ ოსაკაში, მომდევნო მსოფლიო ჩემპიონატზე, დაახლოებით იგივე განმეორდა: ზურაბ ზვიადაურმა ფინალამდე ყველა შეხვედრა მოიგო, ფინალში კი კორეელ ჰი-ტაე ჰვანგთან კვლავ ჩოქბჯენში დამარცხდა, ოღონდ – შებოჭვით. ამ შეხვედრაში ზვიადაური უპირობო ფავორიტი იყო — წინა მსოფლიო ჩემპიონატის ფინალისტს და ევროპის ჩემპიონატის პრიზიორს მეტოქედ ჰყავდა სპორტსმენი, რომელმაც ექვსწლიან კარიერაში მხოლოდ ის მოახერხა, რომ ერთხელ უნივერსიადაზე მესამე ადგილი დაიკავა. საბედისწერო მომენტამდე ზვიადაური სრულ უპირატესობას ფლობდა, ჯერ ვაზარი, მერე კი კოკა დაიმსახურა, მაგრამ მორიგი შეტევის დროს წამიერად მოდუნდა და შებოჭვაში მოყვა: „ნაგება არავის არ უყვარს, მაგრამ ის შეხვედრა ძალიან მწარედ მახსოვს. თავიდან ყველაფერი ისე მიდიოდა, როგორც მწვრთნელთან ერთად ჩაფიქრებული გვექონდა — სულ შეტევაში ვიყავი, კორეელი მუდმივ პრესინგში მყავდა და ვგრძნობდი, რომ მოგება ჩემს ხელში იყო. ერთ მომენტში ფეხიდან ავქაჩე და პარტერში გადავიყვანე, მაგრამ ხელი ჩამითრია, ქვემოდან მოვყევი და... ყველაფერი დამთავრდა.“

* * *

ზურაბ ზვიადაური ტიპიური ქართველი მოჭიდავეა. დგომში უმეტეს ილეთს უნაკლოდ ასრულებს, მაგრამ როცა ბრძოლა ჩოქბჯენში გადადის, იქ უკვე პრობლემები იწყება. ზვიადაურის სტიქია შეტევაა — ფანდების კასკადი, კომბინაციური სტილი, ტაქტიკური გონიერება. აქ მას ბადალი არა ჰყავს. ზვიადაური აზარტული, ლამაზი ჭიდაობის მიმდევარია და რაკი ასეა, მსხვერპლის გაღებაც უწევს. მსოფლიო ჩემპიონატის ორი ფინალი მისთვის მწარე, მაგრამ ძალიან მნიშვნელოვანი გაკვეთილი გამოდგა. ფიზიურად ძლიერი, ტექნიკური, ტატამზე აზროვნების უნარის მქონე — შოთა



ათენის ოლიმპიური
თამაშები.
პირველი ნრე. ზვიადური
— ლეპრე (იტალია).
46-ე წამი. ბრძოლა ჯერ
არ გახურებულა და ყვე-
ლაფერი დამთავრდა.
ზე ზელა კისრული და
იპონი. ბრწყინვალე
სტარტი. მყურებელი
ტაშით აჯილდოებს ქარ-
თველ ფალავანს.



მეორე წრე. ზვიადაური —
ტაოვი (რუსეთი).
დაძაბული ბრძოლა.
მესამე წუთზე ტაოვს
აფრთხილებენ, მეოთხე
წუთზე — ზვიადაურს.
ამას მოსდევს ორმხრივი
აქტიურობა. ზვიადაური
შეტივას ტატამის ერთ
კუთხეში იწყებს,
ბოლომდე აწეება და
მოპირდაპირე მხარეს
ამთავრებს. ისევ იპონი,
საფინალო სასტვენამდე
46 წამით ადრე.

მესამე წრე. ზვიადაური — დემონფოკონი (საფრანგეთი). გაიხსენეთ 2001 წლის მსოფლიო ჩემპიონატის ფინალი. მაშინ ფრანგმა მტკიცუნეულით მოიგო. ახლაც იგივეს ცდილობს, მაგრამ არაფერი გამოსდის. ზვიადაურის მოგვერდი და ბრუნიც დაბლოკილია. აფრთხილებენ ფრანგს, საფინალო სასტვენამდე 4 წამით ადრე. დამატებით დრო, გასულია წუთი და 11 წამი. ბრძოლა ჩოქბურში გადადის, ზვიადაურის ილეთს იუკოთი აფასებენ. ეს უკვე გამარჯვებაა.



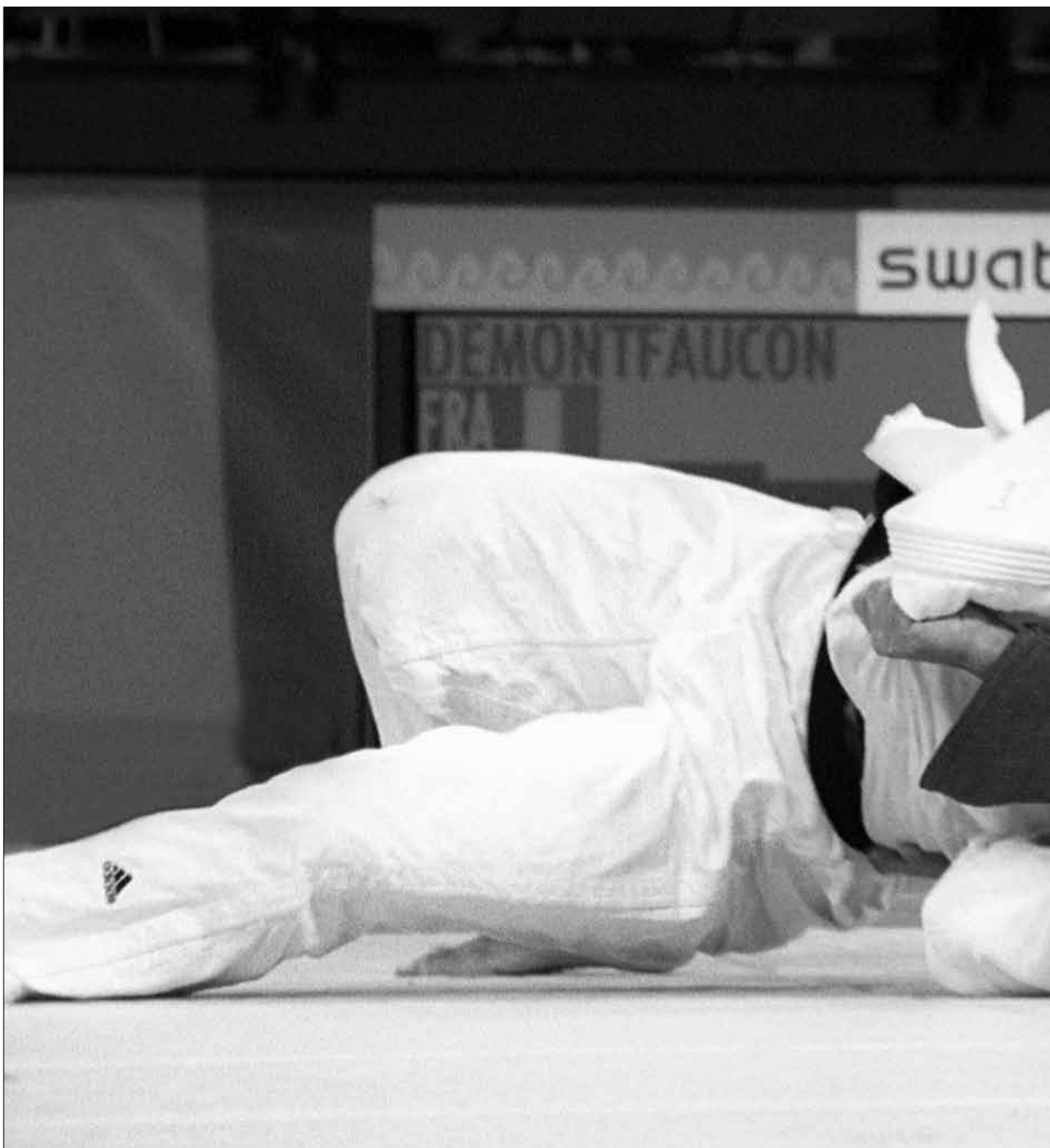
ხაბარელი ამბობს, რომ ამ თვისებების ერთობლიობამ განაპირობა ზვიადაურის შედეგები სპორტში: „ფიზიკური ძალა თავისთავად უაღრესად მნიშვნელოვანია, მაგრამ რა არის შიშველი ძალა, თუ მას არ ახლავს ტექნიკა. ხოლო ძალას და ტექნიკურ მომზადებას დიდი შედეგი მაშინ მოაქვს, როცა სპორტსმენს შეუძლია აზროვნება, ანუ ტაქტიკური ამოცანის რეალიზაცია, სიტუაციის შესაბამისი გადანყვეტილების უცებ მიღება. ასეთები ცოტანი არიან და ერთ-ერთი მათგანია ზურაბ ზვიადაური. ისე, მძიმე ხასიათის კაცია, ბევრჯერ გვიჩხუბია და გვიკამათია — ყველა დიდ სპორტსმენს თავისებური ხასიათი აქვს — ვარჯიშზე მაინცდამაინც არ იკლავდა თავს, მაგრამ ნელ-ნელა მოვითვინიერე და დავიახლოვე. სულ ყურადღების ქვეშ უნდა ყოფილიყო და ამას არ ვაკლებდით.“



*შოთა ხაბარელი:
„ზურა ჩოქბჯენში არ ჭი-
დაობდა ძლიერად, მაგრამ
დაცვა შედარებით კარგი
შქონდა. ბოლო წამებზე
ერთ შესვლასაც დიდი
მნიშვნელობა აქვს, მოძ-
რაობასაც კი. ფრანგთან
შეხვედრისას ვუყვირე,
რას აკეთებ, მაგითი მთავ-
რდება ყველაფერი-მეთქი.
მერე მითხრა, თითქოს
დაბინდული გონება გამი-
ნათდაო.“*

ზურაბ ზვიადაური საქართველოს ნაკრების სრულუფლებიანი წევრი 2000 წელს გახდა. 90 კგ კატეგორიაში კიდევ რამდენიმე ძლიერი მოჭიდავე გვყავდა, მაგრამ შოთა ხაბარელი ყველაზე მეტად ზვიადაურს ენდობოდა. განსაკუთრებით მას შემდეგ, რაც საერთაშორისო ტურნირებში გამოსცადა და საბოლოოდ დარწმუნდა, რომ ტოლს არ უდებდა მსოფლიოს უძლიერეს მოჭიდავეებს. 2002 და 2003 წლებში საქართველოს ნაკრებმა ზედიზედ მოიგო ევროპის გუნდური ჩემპიონატი. ჩვენი ნაკრების ერთ-ერთი ლიდერი იყო ზურაბ ზვიადაური.

ათენის ოლიმპიადის წინ ცუდი ამბები მოხდა: ზვიადაურმა ჯერ მუხლის სახსრის ტრავმა მიიღო, მერე ფეხში დაჭრეს — სანვრთნელ შეკრებაზე მყოფ ნაკრების წევრებს შორის დანწყებული კამათი ჩხუბში გადაიზარდა და ასეთი



შოთა საბარელი:
„დემონტფოკონთან
შესვედრის დამატებით
დროში ზვიადაურის გა-
დამწყვეტი ილეთი იყო
„მელნიცა,“ ჩვენებურად
— წისქვილი. ყოვნი და
გდება დინამიკაში. ეს იყო
იუკო და მისცეს კიდევაც.“







მძიმე შედეგით დასრულდა. არადა, ოლიმპიურ თამაშებამდე რამდენიმე თვე რჩებოდა, თითოეულ დღეს, ყოველ გამოტოვებულ ვარჯიშს მნიშვნელობა ჰქონდა. საოლიმპიადო გეგმები თავდაყირა დადგა, სპორტული დარბაზის ნაცვლად, ზვიადაურს ექიმებთან უწევდა სიარული.

ზურაბ კახაბრიშვილი (ოლიმპიური გუნდის მთავარი ექიმი): „ზურამ თითქმის სამი თვე გაატარა საავადმყოფოში. შოთა ძალიან ნერვიულობდა. ფეხის ჭრილობა, დაზიანებული მუხლის სახსარი. მერე ბაკურიანის შეკრებაზე წითელი ქარი განუვითარდა. ორ დღეში კი გაუარა, მაგრამ ის შეკრება მაინც ჩაუვარდა. ფაქტიურად, მან ბოლო ერთი თვე ივარჯიშა. ძალიან მონდომებული კი იყო. როცა კროსებს დარბოდნენ, დაბალი წონის ბიჭებს ასწრებდა. მე გაოცებული ვიყავი და ვატყობდი, რომ შედიოდა ფორმაში.“

დავით ქვეხიშვილი (საქართველოს ნაკრების წევრი): „მთელი შეკრება ერთ ოთახში ვცხოვრობდით. ერთად ვვარჯიშობდით და ერთად ვისვენებდით. დრო ბევრი გვქონდა და ათას რამეზე გვისაუბრია, ლექსიც ბევრი გვითქვამს. ზურას ძალიან უყვარს პოეზია, არაერთი ლექსი ზეპირად იცის, განსაკუთრებული ემოციით კითხულობს ხალხურ პოეზიას. ხშირად იმეორებდა, ეს ოლიმპიადა უნდა მოვიგო, ვინ იცის, მეორე შანსი როდის მექნებაო. ბოლო შეკრება სანამ დაიწყებოდა, შეკრებებს შორის სამი დღე იყო შუალედი და მითხრა — აქ დავრჩები, ახმეტაში წასვლას აზრი არა აქვსო (სპარტაკ ზვიადაური: შეჯიბრების წინ ახმეტაში ჩამოსვლა არ უყვარდა, ცუდად ჰქონდა დაცდილი. ყოველთვის ეგრე იყო. ათენის წინ აქეთ არც გამოუხედავს). მარტოკას ხომ არ დავტოვებდი და მეც დავრჩი, ერთად ვიყავით... მხნედ იყო, შინაგანი რწმენით და იმედით აღსავსე. განსაკუთრებით ბოლო ხანი ეკლესიურად ცხოვრობდა — ლოცვები, მღვდელთან აღსარების ჩაბარება.“

ზურაბ ზვიადაური: „ბოლოსწინა საოლიმპიადო შეკრება ბორჯომში გვქონდა. თავისუფალ დროს ბორჯომის პატარა ეკლესიაში დავდიოდი, საოცარი სულიერი სიმშვიდე მეუფლებოდა. მოხდა სასწაული და ერთხელაც ეკლესიაში გამოისახა ღვთისმშობელი. ამან განსაკუთრებული შინაგანი რწმენა მომცა. ათენში გამგზავრებამდე საქართველოს ოლიმპიური დელეგაციის წევრები ჩვენს პატრიარქს ვეწვიეთ. დიდი სითბოთი და სიყვარულით მიგვი-

*ნახევარფინალი.
ზვიადაური — გორდონი.
ბრიტანელი თავს იცავს,
იშვიათად უტყვის. მსაჯები
მეტოქეებს ორ-ორჯერ
აფრთხილებენ. ცოტა
ხანში იგივე მეორდება.
მეორე წუთის მიწურულს
გორდონს ისევ აფრთხი-
ლებენ — უკვე მესამედ
გარბის ტატამიდან.
შეხვედრის დამთავრებამ-
დე წუთი და წამი რჩება
— მეოთხე გაფრთხილება
გორდონს, მეოთხე
გამარჯვება ზვიადაურს.
წინ ფინალი.*

ლო, დაგვლოცა, გვაჩუქა ხატები, ჯვრები, სანთლები. მაშინ უწმინდესი პირველად ვნახე და ძალიან ბედნიერი ვიყავი. სათითაოდ მოგვეფერა ყველას და წარმატება გვისურვა.“

* * *

ახლა ჩემს ათენურ უბის წიგნაკში ჩავიხედავ და 2004 წლის აგვისტოს ამბებს გავიხსენებ: „ათენში 12 აგვისტოს გავფრინდით, „აირზენას“ სპეციალური რეისით. თბილისის აეროპორტში ბლომად ხალხი მოგროვდა — გულშემატკივრები, ვეტერანი სპორტსმენები, ჩვენი ოლიმპიელების ახლობლები, პრესა-ტელევიზია. გაცილების ცერემონია, ცხადია, საკმაოდ ემოციური გამოდგა (მამუკა ზვიადაური: ათენში რომ მიფრინავდა, აეროპორტში გავაცილეთ, დედამისიც იქ იყო. ზურა ისე გაერთო მეგობრებთან ლაპარაკით, რომ ჩვენ სულ დავავიწყდით. მოვიდა თვითმფრინავში ჩასხდომის დრო. მივედი და მხარზე დავადე ხელი — ბიჭო, არ გვემშვიდობები-მეთქი. მოიხედა, გაელიმა — ნუ გეშინიათ, ყველაფერი რიგზე იქნებაო. იყო მხიარულად). თვითმფრინავში სულ 47 მგზავრი მოგროვდა, მეტწილად სპორტსმენები, მათ შორის ძიუდოისტები, ძალოსნები, მძლეოსნები. ჟურნალისტები შვიდნი ვიყავით. იმავე დღეს, 12 აგვისტოს ათენის ოლიმპიურ სოფელში ოფიციალურად აღიმართა საქართველოს დროშა, ალსუს ქუჩაზე, გლოფალდის მერიის შენობაში კი გაიხსნა „ქართული სახლი.“ 13 აგვისტო ოლიმპიადის გახსნის დღეა. ოლიმპიური სოფლიდან ავტობუსებით წაგვიყვანეს სტადიონზე და სანამ ჩვენი რიგი მოვიდოდა, თითქმის სამი საათი გვაყურყუტეს ტანვარჯიშის დარბაზში. სხვა რა გზაა — საზეიმო ცერემონიის ძირითად მხატვრულ ნაწილს ტელეეკრანზე ვუყურებთ. როგორც იქნა, დადგა ჩვენი რიგი და გავედით სტადიონის სარბენ ბილიკზე. ქართულ დელეგაციას ხუთჯვრიანი დროშით ხელში წინ მიუძღვის ძიუდოისტი ზურაბ ზვიადაური. დაღლილ-დაქანცულები ოლიმპიურ სოფელში გვიან ღამით, ორის ნახევარზე დავბრუნდით. ხვალ, ოლიმპიადის პირველი სპორტული დღეა. დილიდანვე ძიუდოზე მივდივართ. ანო ლიოსიას ოლიმპიური დარბაზი ათენის გარეუბანში, ქალაქის ცენტრიდან საკმაოდ შორს მდებარეობს, 6 ათას მაყურებელს იტევს. ლამის

მთელი ოლიმპიადა ამ დარბაზში მოგვინევს სიარული. ძიუდოს შემდეგ აქ ბერძნულ-რომაული ჭიდაობა გაიმართება, ბოლოს კი — თავისუფალი ჭიდაობა. ძიუდოს ნესტორ ხერგიანი იწყებს და ვერცხლის მედლის მფლობელი ხდება. ძალიან კარგი შედეგია. ფინალში ლეგენდარულ ტადაჰირო ნომურასთან მარცხდება, ძიუდოში ერთადერთ სამგზის ოლიმპიურ ჩემპიონთან. მომდევნო სამი დღე ისე გადის, რომ ჩვენი ძიუდოსტები — დავით მარგოშვილი, დავით ქევხიშვილი და გრიგოლ მამრიკიშვილი საპრიზო ადგილზე გასვლას ვერ ახერხებენ.“

* * *

17 აგვისტოს მამრიკიშვილთან ერთად ჯარჯი ზვიადაურიც (იგივე — ილიას ილიადისი) ჭიდაობდა და ყველას განსაკუთრებული მოლოდინი გვქონდა. მე და ზურაბ ზვიადაური ავტობუსში გვერდიგვერდ მოვხვდით და სანამ ოლიმპიური სოფლიდან დარბაზამდე მივალნევდით, მეტწილად ჯარჯის შესახებ ვსაუბრობდით. მითხრა, გაჭირვებაში გაზრდილი ბიჭია, ჩვენთან, ახმეტაში დაიბადა, მერე კი ოჯახთან ერთად ლილოში გადმოსახლდნენ, ძირითადად თბილისში ვარჯიშობდაო. ჭაბუკობაში არჩევანის წინაშე დამდგარა, უსახსრობის გამო ან თავი უნდა გაენებებინა სპორტისთვის, ან რაიმე გამოსავალი ეპოვნა. არადა, იმ პერიოდში უკვე პერსპექტიულ ძიუდოისტად ითვლებოდა: 2001 წელს ევროპის ახალგაზრდულ ოლიმპიურ ფესტივალზე ისე გაიმარჯვა, უმეტესი ბრძოლა იპონით მოიგო. სწორედ მაშინ გამოჩნდა ზემოთ ნახსენები ნიკოლაოს ილიადისი. ცოტა ხანში, ჯარჯი ზვიადაური საბერძნეთის მოქალაქე გახდა, აქტიური ვარჯიშის შემდეგ კი ამ ქვეყნის ნაკრებში ჩაირიცხა: „მშრომელი და ალალი ბიჭია, საქმეს გულით ეკიდება და ძალიან მინდა ამ ოლიმპიადაზე გაუმართლოს.“

ჩვენ დარბაზის ფოიეში დავცილდით ერთმანეთს. ზურა სპორტსმენებისთვის განკუთვნილი ტრიბუნისკენ გაეშურა, მე კი სასტარტო ოქმების ასაღებად პრესცენტრში შევიარე. მოგვიანებით, დათო ქევხიშვილისგან გავიგე, რომ ზურაბ ზვიადაურს ჯარჯის ფინალური ბრძოლა, ისიც ბოლო წამები, ტელევიზორში უნახავს: „წინა დღეს ღელავდა, ძალიან განიცდიდა





ფინალი. ზვიადური —
იზუმი (იაპონია). გასულია
3 წუთი და 3 წამი. იზუმი
შეტევაზე გადმოდის, გა-
რეფებს ინყებს, მაგრამ ამ
მომენტს დადარაჯებული
ზვიადური წამით დაბნე-
ულ მეთოქეს კონტრილე-
თით ანარცხებს ტატამზე.
იპონი! ზურაბ ზვიადური
ოლიმპიური ჩემპიონია!!!



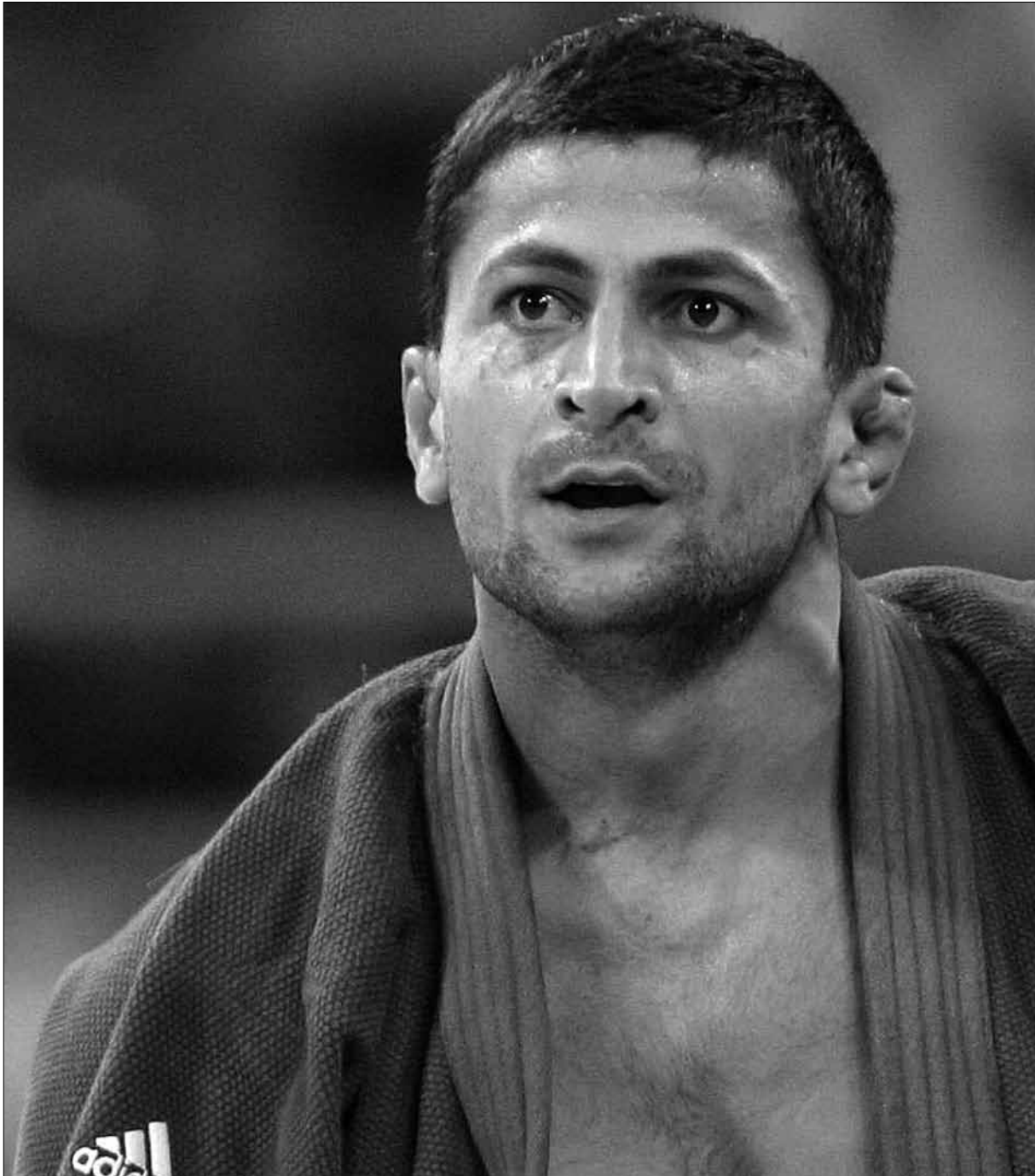


ჯარჯის ამბავს. ვეუბნებოდი, ცოტა დაწყნარდი, ნერვებს გაუფრთხილდი, ხვალისთვის შეინახე-მეთქი. სანამ ჯარჯი ფინალში გავიდოდა, ტრიბუნაზე ვისხედით. მერე წამოდგა და მითხრა, ფინალის ყურება არ შემძლია, წავიდეთ, თან ავინონებო... ასანონი ოთახი ზედა სართულზე იყო. იქ რომ მივედი, ტელევიზორი ჩართული ჰქონდათ, ფინალის ნახევარი უკვე გასული იყო და ჯარჯიმ სწორედ იმ მომენტში გააკეთა საჩემპიონო გდება... მაგრად გაგვიხარდა. მახსოვს, პლასტმასის ბოთლი ეჭირა ხელში. ეს ბოთლი იატაკზე მოისროლა — ხვალ მეც უნდა გავხდე ჩემპიონიო.“

დავით ქვეხიშვილი: „იმ დღეს ათის ნახევრისთვის დავწეხეთ. ხვალინდელზე თითქმის არ გვილაპარაკია. შუქი ჩავაქრეთ და დავიძინეთ. მშვიდია, შეუძლია თავისი თავის ხელში აყვანა. დილით, როგორც ყოველთვის, ხაბარელი შემოდის — აბა, ჩემო ლომო და ჩემო ფოცხვერო, დრო მოვიდა, გაიღვიძე... გამოვაცილე, აბა, შენ იცი-მეთქი. სადღაც რვის ნახევარზე მობრუნდა უკან აწონვიდან. ისაუბმა და მერე დილის ლოცვებს კითხულობდა. უცებ გამომხედა და შეიცხადა, აუუ, ეს რა ვქენი, საჭმელი ვჭამე, ლოცვები მანამდე უნდა წამეკითხო. დავამშვიდე, არა უშავს, რასაც გულით წაიკითხავ, მაინც მადლია-მეთქი. მერე ჩანთაში კიმონი და სხვა საჭირო რაღაცეები ჩაალაგა. წამოწვა, ელოდებოდა ცხრა საათის დადგომას, რომ წავსულიყავით დარბაზში. ცხრა საათიც შესრულდა. გამოვედით და წავედით ავტობუსით.“

შოთა ხაბარელი: „ზურა წონის პრობლემას არასოდეს შეუნუხებია. ორისამი კილო ყოველთვის გვაქვს “თადარიგში”, ეს აუცილებელიც კია, რომ ორგანიზმი ზედმეტისგან განთავისუფლდეს. შეჯიბრების წინ ყოველთვის იკლებს ორ-სამ კილოს. ათენშიც ასე იყო. აწონვა ექვს საათზე იწყება. ექვსიდან შვიდამდე არაოფიციალური აწონვაა, შვიდიდან რვამდე — ოფიციალური. მე, როგორც წესი, ვდგები ხუთ საათზე, ექვსს თხუთმეტი წუთი რომ დააკლდება, შევდივარ ბიჭებთან, ვაღვიძებ. ეს ყველაფერი ხდება მშვიდად, უხმაუროდ. დილით უნდა დაუყვავო, სხვანაირად არ შეიძლება. რა თქმა უნდა, მხოლოდ ისეთ საკითხებზე ვსაუბრობთ, რომელიც არავითარ შემთხვევაში დაკავშირებული არ არის ჭიდაობასთან. ვკითხე, როგორ გეძინა-მეთქი. ძალიან კარგად, ვერც კი გავიგე, როგორ შემოხვედიო. ეს უკვე კარგია. მით უმეტეს, როცა სპორტსმენი წონას იკლებს და ორგანიზმი გახურებული აქვს.

ზურაბ ზვიდაური:
„ჩემს მამიდაშვილს თემურ შეთეკაურს ხშირად უთქვამს, რომ გამარჯვების შემდეგ თავშეკავებული ვყოფილიყავი და სიხარული ემოციურად არ გამომეხატა. ათენში ის იაპონელი რომ დავაგდე, ჩვენი ტრიბუნისკენ შევტრიალდი და თითი გავიშვირე, შევხედე თემურის. ზის, წარბსაც არ ხრის. ოლიმპიდა მოვიგე ბოლო-ბოლო, თითი ავწიე, მეტი ხომ არაფერი გამოკეთებია. ვიფიქრე, ალბათ ესეც ზედმეტი მომივიდამეთქი. თურმე, იმდენად ცუდად იყო, რომ ემოციის გამოხატვის უნარი დაკარგა. მოსასულიერებელი გახდა.“





ზურაბ ზვიადაური:
„ჩემპიონი რომ გავხდი,
თბილისიდან დამირეკეს
და მითხრეს, ქალაქში
ზღვა ხალხია გამოსული,
შენს გამარჯვებას
ზეიმობენო. არ მეგონა,
თუ ამდენ ქართველს
გავახარებდი.“

ჩვენმა ექიმმა ზურაბ კახაბრიშვილმა გაუსინჯა პულსი და წნევა. ყველაფერი ნორმაზე იყო. საუზმის რაციონი საგულდაგულოდ გვაქვს შერჩეული. აუცილებელია ცხელი წვნიანი, ქათამი, ყველი, ჩაი, ხილი... აწონვის შემდეგ ვიღებ კენჭისყრის ფურცელს და ვაცნობ. დილამდე არ ვეუბნები ამას. მე ასე ვთვლი, რომ სპორტსმენმა არავითარ შემთხვევაში დილამდე არ უნდა იცოდეს, ვის ხვდება. იმიტომ, რომ სუსტიც რომ გხვდებოდეს, გამუდმებით იმაზე ფიქრობ, მეტს ნერვიულობ, ძილშიც ეჭიდავები. ამიტომაც აკრძალული მაქვს ამ ინფორმაციის გაცემა.“

მაგრამ, აკრძალული ხილის ამბავი ხომ იცით. ზურაბ ზვიადაურმა, თურმე, კენჭისყრის დღესვე, ანუ 12 აგვისტოს გაიგო ყველაფერი — რომელ ჯგუფში გაამწესეს, ვის რომელ წრეში უნდა შეხვდეს. რომელიღაც თანაგუნდელმა შეაჩეჩა ხელში კენჭისყრის ფურცელი და, აბა, რა გული გაუძლებდა, შიგ რომ არ ჩაეხედა. ცნობისწადილმა სულ გადაავინყა ხაბარელის დარიგება. ცხადია, ეს ამბავი მწვრთნელისთვის არ გაუმხელია, იმ თანაგუნდელისთვის კი უთქვამს — კენჭისყრას რა მნიშვნელობა აქვს, მე აქ ოლიმპიადის მოსაგებად ჩამოვედიო.

რაკი „საიდუმლო“ უკვე გათქმულია, დროა ჩვენც გავეცნოთ კენჭისყრის შედეგებს. ჯერ ის ვთქვათ, რომ 90 კგ წონაში სულ 32 მოჭიდავე შეიკრიბა. პირველ ტატამზე ზვიადაურთან ერთად იჭიდავებენ ფრანგი დემონფოკონი, იტალიელი ლეპრე, რუსი ტაოვი, ბრაზილიელი ჰონორატო, ბრიტანელი გორდონი და სხვები. მეორე ჯგუფში განაწილდნენ ჰოლანდიელი ჰუზინგა, კორეელი ჰვანგი, იაპონელი იზუმი, არგენტინელი კოსტა, კანადელი მორგანი და სხვები.

ზვიადური პირველ წრეში ფრანცესკო ლეპრეს ხვდება.

პირველი ბრძოლები 18 აგვისტოს, თერთმეტის ნახევარზე დაიწყება.

დრო კიდევ არის.

* * *

საუზმის შემდეგ ზვიადაურს ოლიმპიურ სოფელშივე ჩაუტარეს აუცილებელი სამედიცინო პროცედურები. ლიკანში, ბოლო შეკრებაზე დაჭიმული

მხარი ბოლომდე მოშუშებული არ ჰქონდა, თან მუხლის დაჟეჟილობა აწუხებდა. საგანგაშო არაფერი იყო, მაგრამ ექიმებმა თავი დაიზღვიეს. უკანა გზაზე ზურას ხაზარელისთვის უთქვამს, ჩემი უფროსი ძმა აპირებდა ესპანეთიდან ჩამოსვლას, მაგრამ, სამწუხაროდ, ვერ მოუხერხდაო. სამაგიეროდ, ჩამოსულა მამიდაშვილი თემურ შეთეკაური, რომელსაც ზურა ძალიან დიდ პატივს სცემს. დილით, ვიდრე საჭიდაოდ გავიდოდა, დარბაზის შესასვლელთან შეხვედრია თემურს და შეჯიბრებაზე დასასწრები ბილეთები გადაუცია. ტელეფონი და რალაც ნივთები ქვენიშვილისთვის დაუტოვებია, თან უთხოვია, არავის არ დამალაპარაკო, „მომსახურების ზონიდან“ გასული ვარო. ტელეფონი არ ჩერდება, პასუხად კი ისმის — „ისვენებს,“ „ხურდება,“ „გასულია.“

შოთა ხაზარელი: „ტატამზე გასვლის წინ მე თვითონ ვეჭიდავე და გავახურე. ძალაზე იყო. ავთო მიქაბერიძემ მასაჟი გაუკეთა. მერე ვისაუბრეთ პირველ მეტოქეზე, გავარჩიეთ მისი ძლიერი და სუსტი მხარეები, ჭიდაობის მანერა, დგომი, ჩავლება. ძალიან ძლიერ ჯგუფში მოხვდა. პირველი მეტოქე — ევროპის ახალი ჩემპიონი, მერე კუბელსა და რუსს შორის გამარჯვებული, მერე მოდიოდა ფრანგი მსოფლიო ჩემპიონი, მერე მალლიდან მოდიოდა ბრაზილიელი ან ინგლისელი. მოკლედ, ოთხივე შეხვედრა იყო საბრძოლი. ვესაუბრები და თან თვალეში ვუყურებ, მაინტერესებს მისი რეაქცია. მეუბნება — „ჩემთვის ეს უკეთესია. მე ამ შეჯიბრს ვიჭიდავებ კარგად.“ მერე უკვე თითოეული შეხვედრის წინ მეუბნებოდა — „დიმიტრიჩ, მე ამ შეხვედრას მოვიგებ!“

ახლა, მოდით, ზვიადაურის უკვე გარკვეულ და მომავალ მეტოქეთა დონის გადავხედოთ. *ფრანცესკო ლეპრე*, იტალიელი, 29 წლის. ევროპის 2004 წლის ჩემპიონი; *ხასანბი ტაოვი*, რუსი, 27 წლის. ევროპის 2003 წლის ჩემპიონატის ვერცხლის და 2004 წლის ჩემპიონატის ბრინჯაოს პრიზიორი; *ფრედერიკ დემონფოკონი*, ფრანგი, 31 წლის. მსოფლიოს 2001 წლის ჩემპიონი, 2000 წლის ოლიმპიური თამაშების და ევროპის 2001 წლის ჩემპიონატის ბრინჯაოს პრიზიორი; *ვინსტონ გორდონი*, ბრიტანელი, 28 წლის. 2002 წლის თანამეგობრობის თამაშების ჩემპიონი; *ჰიროში იზუმი*, იაპონელი, 22 წლის. 2003 წლის უნივერსიადის ჩემპიონი და აზიის 2003 წლის თამაშების ბრინჯაოს პრიზიორი.



შოთა ხაბარელი: „ფინალში დავალემა იყო მარტივი. არ უნდა გადასულიყო შეტევაზე, მარჯვენა გარეფეხზე. უნდა დალოდებოდა, იქით უნდა დაეჭირა მეტოქე. იაპონელები ეგრევე გადადიან ბრუნზე, ეს მათი სტილია. მე ვნახე იზუმის შეხვედრები და გაშიფრული მქონდა ყველაფერი. ვიცოდი, რომ ის აუცილებლად გადავიდოდა ბრუნზე და გადავიდა კიდევაც.“

... „15 წუთში ტატამზე გავდივართ. აბა, ყურადღებით, ყველანი ყურადღებით. მოვემზადოთ.“ შოთა ხაბარელი ბოლო განკარგულებას იძლევა: „აი, უკვე ვდგავართ დარბაზის კუთხეში, ველოდებით ტატამზე გამოძახებას. ამ დროს ძალიან საინტერესო რალაცეები ხდება. აქეთ მე და ზურა, იქით — მეტოქე სპორტსმენი და მისი მწვრთნელი. უყურებ მაგათ და შენს სპორტსმენს. სუნთქვა გესმის, ყველაფერი ჩანს — როგორ განწყობაზე არიან, რა შემართებით გამოდიან. ერთი ემზადება, მობილიზებულია, ცეცხლი გადმოსდის თვალებიდან. მეორე დგას საცოდავად და არ იცის, საით ნავიდეს, სად დაიმალოს. ეს ყველაფერი გადადის ტატამზე.“

1 წრე. ზვიადაური — ლეპრე. 46-ე წამი. ბრძოლა ჯერ არ გახურებულა და ყველაფერი დამთავრდა. ზეზელა კისრული და იპონი. ბრწყინვალე სტარტი. მაყურებელი ტაშით აჯილდოებს ქართველ ფალავანს. დაიმსახურა.



შოთა ხაბარელმა
ოლიმპიური ჩემპიონობის
სინარული 1980 წელს
გამოსცადა, ახლა კი
თავისი შვიკრდის
ჩემპიონობით ხარობს



ზურაბ ჯაფარიძე:
 „ეს იყო ჩემი პირველი
 ოლიმპიადა. მეგონა, რომ
 იქნებოდა სასწაული სი-
 ტუაცია. არადა, თავიდან
 მომეჩვენა, რომ თითქოს
 ვიყავი ჩვეულებრივ მე-
 ჯიბრებაზე. ვამბობდი,
 კაცო, ეს არის ოლიმპი-
 ადა?! მაგრამ მერე, როცა
 გავიმარჯვე, როცა ქარ-
 თული დროშა აღიმართა
 და ჩვენი ჰიმნი დაუკრეს,
 ყველაფერი სხვანაირად
 დავინახე. ეს იყო ენით
 აუნერვლი სიხარული.“



შოთა ხაბარელი: «ეჭვი არ მეპარებოდა, რომ მოუგებდა. ლეპრეს ჭიდაობის ისეთი სტილი აქვს, რომ ზურასთვის ზედგამოჭრილია. მაგალითად, პირდაპირ გადადის გარეფეხზე, ზურა კი ძალიან კარგად აკეთებს ბრუნს და ყველგან, სადაც იტალიელს ხვდება, ტატამზე ახეთქებს. ერთჯერ კი არა, ხუთჯერ და მეტჯერ და ერთი და იგივე კონტრილეთით. იმან მეტი არაფერი არ იცის... ზუსტად ასე მოხდა აქაც. ის წამოვიდა და ზურამ დაუშვა კიდევაც. აი, ნახე, როგორ წამოიღო კისრულით. როდესაც მონინა-ალმდეგე არის მაღალი, უფრო ადვილად შეიძლება შესვლა. მით უმეტეს, ზურას კარონნი ილეთია კისრული და როგორც კი მომენტი ჩაუვარდა, შეასრულა კიდევაც.»

*ოლიმპიური კვარცხლბეკი:
პიროში იზუმი,
ზურაბ ზვიადაური,
ხასანბი ტაოვი და
მარკ ჰუზინგა.
ათენი, 2004 წელი*

II წრე. ზვიადური — ტაოვი. დაძაბული ბრძოლა. მესამე წუთზე ტაოვს აფრთხილებენ, მეოთხე წუთზე — ზვიადურს. ამას მოსდევს ორმხრივი აქტიურობა. ზვიადური შეტევას ტატამის ერთ კუთხეში იწყებს, ბოლომდე აწვება და მოპირდაპირე მხარეს ამთავრებს. ისევ იპონი, საფინალო სასტვენამდე 46 წამით ადრე. და ისევ ტაში. წინა გდება ჯობდა, მაგრამ იპონი იპონია.

შოთა ხაბარელი: „ტაოვთან სხვა ამბავი იყო. წონაში ლიდერთა შორის ითვლებოდა. მაგასთან ადრე წაგებული ჰქონდა, ძალიან ტექნიკური მოჭიდავეა, ევროპის პირველობაზე ჭიდაობაში მოაყოლა, ცელს აკეთებს ძალიან კარგად... აქ პირველი ორი წუთი დაძაბული იყო, მერე გადატეხა ზურამ. არ მოეშვა, სანამ ბოლომდე არ მიიყვანა შეტევა. ეს არის მოგვერდი, ქართული კლასიკური მოგვერდი. ზურას სტილი არის სუფთა ქართული... კისრული, მოგვერდი, ბრუნი. ეს არის ქართული ჭიდაობის ძირითადი ილეთები. ნახე, როგორ შედის მოგვერდზე, როგორ აწვება ბოლომდე. იგრძნობა, რომ სუნთქვა კარგი აქვს, საჩემპიონოდ გამოიყურება.“

III წრე. ზვიადური — დემონფოკონი. ურთულესი მეტოქე, ურთულესი ბრძოლა, სიარული ბენვის ხიდზე. გაიხსენეთ 2001 წლის მსოფლიო ჩემპიონატის ფინალი. მაშინ ფრანგმა მტკიცენულით მოიგო. ახლაც იგივეს ცდილობს, მაგრამ არაფერი გამოსდის. ზვიადურის მოგვერდი და ბრუნიც დაბლოკილია. ზუსტად ორი წუთია გასული და ქართველს აფრთხილებენ. ბოლო წამები. ზვიადური გააფთრებით უტევს, მაგრამ ყველაფერი გადანყვებილი ჩანს. გვერდითი მსაჯები დაჟინებით ითხოვენ შეხვედრის შეჩერებას. შუამავალმა მსაჯმა, მაროკოელმა ტუჰამი ხნიუერმა, როგორც იქნა, ხელი აღმართა. აფრთხილებენ ფრანგს, საფინალო სასტვენამდე 4 წამით ადრე. დამატებით დრო, გასულია წუთი და 11 წამი. ბრძოლა ჩოქბჯენში გადადის, ზვიადურის ილეთს იუკოთი აფასებენ. ეს უკვე გამარჯვებაა.

შოთა ხაბარელი: „ფაქტიურად, ეს იყო ფინალის ტოლი შეხვედრა. ბრძოლის დაწყებამდე მკაცრი საუბარი მქონდა. ცოტა ცეცხლი აკლდა თვალებში... აი, შეხედე, აძლევს იმას ჭიდაობის საშუალებას. თვითონ არ არის აქტიური. აი, კინალამ მოყვა მტკიცენულზე. ზურა ჩოქბჯენში არ ჭიდაობდა ძლიერად, მაგრამ დაცვა შედარებით კარგი ჰქონდა. ბოლო წამებზე ერთ

შესვლასაც დიდი მნიშვნელობა აქვს, მოძრაობასაც კი. ვუყვირე, რას აკეთებ, მაგითი მთავრდება ყველაფერი-მეთქი. მერე მითხრა, თითქოს დაბინდული გონება გამინათდაო. ფრანგებს ძიუდოში დიდი გავლენა აქვთ, მსაჯთა კომიტეტს ფრანგი ბესონი ხელმძღვანელობს.

ამას ემატებოდა ისიც, რომ არც ერთი მედალი არ ჰქონდათ ფრანგებს, რაც მათთვის კატასტროფა იყო. დემონფოკონი ჩავლებზე მუშაობს ძალიან მაგრად, საერთოდ, ჩავლებების მოჭიდავეა. ძალიან მაგრად აკონტროლებს ყველა ფანდს და ფაქტიურად ეგრეც წავიდა ჭიდაობა. უტევდნენ ორთავენი, მსაჯებმა მაინც ვერ გაბედეს გაეფუჭებინათ ზვიადაური. არ შეიძლებოდა, ფრანგი რომ არ გაეფრთხილებინათ. ბოლო 40 წამი სულ პრესის ქვეშ ჰყავდა ზვიადაურს — უტევდა და უტევდა, ის კი პასიურობდა. ერთხელ მსაჯებმა დააპირეს ფრანგის გაფრთხილება, მაგრამ შეიკავეს თავი. მერეც ანალოგიური აქტიურობა რომ წავიდა, უკვე გვერდითი მსაჯები თვითონ წამოდგნენ აქეთ-იქიდან. ამ შემთხვევაში ღმერთმაც გადმოგვხედა. თუ მიაქციე ყურადღება, მატეს რომ იტყვის მსაჯი, ზურა მომენტალურად ეშვება, მთლიანად დუნდება. მაყურებლისთვის ისე ჩანს, რომ ის მოკვდა. ამ დროს კი ძალებს აღიდგენს. მერე რომ ჩაერთვება, ისევე ფეთქებადი ხდება, შეუძლია კიდევ ორი დამატებითი დრო იჭიდაოს. შორიდან კი ისე ჩანს, რომ თითქოს სუნთქვის პრობლემა აქვს. ფრანგი რომ გააფრთხილეს, ზურამ მითხრა, აი, მაშინ დავრწმუნდი, რომ მოვუგებდიო. ფრანგი უკვე არაბუნებრივად სუნთქავდა, ის გატყდა.

ზურას გადამწყვეტი ილეთი იყო მელნიცა, ჩვენებურად — ნისქვილი. ყოვნი და გდება დინამიკაში. ეს იყო იუკო და მისცეს კიდევაც.“

ზურაბ ზვიადაური: „რაც შემეძლო და არ შემეძლო, ყველაფერი ჩავდე იმ ფრანგთან. ამ შეხვედრის შედეგზე ბევრი რამ იყო დამოკიდებული. ძირითადი დროის მიწურულს, როცა შოდოთი ვაგებდი და წამებილა რჩებოდა, იმედი მაინც არ დამიკარგავს. რატომღაც, ეგეთი რწმენა მქონდა, რომ ღმერთი არ გამწირავდა. ოლიმპიადამდე და მერეც იმდენი რამ გადავიტანე, ალბათ, არ ვიყავი წაგების ღირსი. ძირითადი დრო რომ ამოიწურა, თვალებზე ცრემლი მომადგა. ვფიქრობდი, ნუთუ უნდა დავმარცხდე, ღმერთო, ხომ იცი, ჯაბანი არა ვარ, გამარჯვებაში დამეხმარე-მეთქი. დამატებით დროში,

ზურაბ ზვიადური
მეულელესთან, სათუნა
ჭინჭარულთან ერთად



გდება რომ გავაკეთე და მსაჯს შევხვდე, იუკო ჩამითვალა, უცებ დავისვენე, თითქოს უზარმაზარი ლოდი მოვიხსენი. ისეთი დაღლილი ვიყავი, ფეხზე ვერ ვდგებოდი, მაგრამ სულიერად დავისვენე.“

* * *

ნახევარფინალების წინ გამოცხადდა დიდი შესვენება. დარბაზი რამდენიმე წუთში დაცარიელდა. შეჯიბრება ხუთის ნახევარზე განახლდება. მანამდე დიდი დროა, მთელი სამი საათი. სპორტსმენების ნაწილი ოლიმპიურ სოფელში მიემგზავრება, ნაწილი კი აქვე, სათადარიგო დარბაზში რჩება. მათ შორის — ზვიადურიც. საბარელი ყოველთვის ასე იქცევა, ავტობუსით წინ და უკან სიარულს დარბაზში დარჩენას ამჯობინებს. ლოგიკურია. ნახევარი დრო გზაში უნდა დაიკარგოს, მგზავრობა კი ღლის სპორტსმენს. საჭმელი წამოდებული აქვთ: ყველი, ხორცი, შოკოლადი, ხილი. ზედმეტი არ ვარგა, მსუბუქად ისადილებს და ჭიქა ჩაის დააყოლებს. სულ ეს არის. მაგრამ ფეხის ტრავმას რა ეშველება? რაც დრო გადის, დაჟეჟილი ადგილი სივდება, ტკივილი მატულობს და ვითარება კიდევ უფრო მძიმდება. ჯერ ტაოვმა, მერე კი



შოთა საბარელი,
ზურაბ ზვიადაური და
ნესტორ ხერგიანი.
უკან, მარცხნივ —
ანზორ ქიბრონაშვილი

დემონფოკონმა იმდენი ურტყეს ფეხში, რომ წვივის ზედა მესამედში, მუხლის სახსართან გემატომა განუფითარდა. ერთ მომენტში ველარ დადიოდა, საერთოდ ფეხზე ვერ დგებოდა. მაინც თუ წამოინევდა, საბარელი უმალ ძირს დასვამდა, რათა უცხო თვალისთვის მოერიდებინა. დაიწყეს ბჭობა იმაზე, როგორ დაეცხროთ ტკივილი, როგორ გადაეწყვიტათ პრობლემა. საბარელმა იკითხა, ნემსი ხომ არ ვცადოთო. ნემსის გაკეთებას სპეციალური ნებართვა სჭირდება, დოპინგკონტროლს ისე ვერ გაივლი. კახაბრიშვილი იმის მომხრე იყო, რომ მტკივან ფეხზე ყინული დაედოთ და თუ ეს შედეგს არ გამოიღებდა, ნემსზე მერე ეფიქრათ. პროცედურას რომ მორჩნენ, ზვიადაურმა თქვა — ცოტა უკეთ ვარ, ნემსი არ მინდა, ასე ვიჭიდავებო. გარეთ გავიდნენ, სუფთა ჰაერი ჩაისუნთქეს, მერე კი იმ ტრიბუნასთან მივიდნენ, საიდანაც ქართველები გულშემატკივრობდნენ. ზვიადაური ამბობს, ნახე, აქედან ტატამი თურმე რა კარგად ჩანსო. დაუწერელი კანონია: შეჯიბრების დღეს სპორტსმენები ახლობლებთან და გულშემატკივრებთან კონტაქტს ერიდებიან. ზედმეტი ემოცია საჭირო არ არის, მაგრამ ზვიადაურისთვის გამონაკლისი მაინც გაკეთდა.

ზურაბ კახაბრიშვილი: „ცარიელ ტრიბუნასთან რომ ვიდექით, ზურამ იკითხა — ნეტა, თემურ შეთეკაური აქვე ახლომახლო თუ არისო. გინდა, რომ

შეხვედ-მეთქი? კი, მინდაო — სახე გაუნათდა. გავედით გარეთ და ვიპოვეთ თემური. მე მოშორებით დავდექი. რალაც ილაპარაკეს, ცოტა ხანში ორივეს ცრემლი წამოუვიდა. მეც ვერ შევიკავე თავი. ბოლოს, თემურმა თვალეში შეხედა, მხარზე ხელი დაჰკრა და ასე დაცილდნენ ერთმანეთს.“

მობრუნდნენ მოსამზადებელ დარბაზში. ზურა იქვე ტატამზე წამოწვა და მიყურდა. სხვებიც წვანან თავისთვის და ჩუმად არიან. ასეთ დროს სიმშვიდე და ორგანიზმის მოდუნება აუცილებელია. ოღონდ — ძილი არა. ძილმა სიმშრები იცის. აგერ, ტატამის კუთხეში გორდონი გაშოტილა, თავზე მწვრთნელი ადგას, ზემოდან დაჰყურებს. რამდენიმე წუთში ზვიადაურს და გორდონს მთავარ არენაზე უხმობენ. ეს იქნება ნამდვილი გლადატორების ბრძოლა. ოთხი საათი შესრულდა. წამოდგომის და გახურების დროა. ზურა ოდნავ კოჭლობს, მტკივანი ფეხის გადადგმა უჭირს, მაგრამ ცდილობს, ეს არ შეიმჩნიოს.

„დიმიტრიჩ, მე ამ შეხვედრას მოვიგებ!“ — უკვე მეოთხედ იმეორებს ზვიადაური. მაგრამ, ამჯერად მის ხმაში ძველებური სიმტკიცე არ იგრძნობა. ყოველ შემთხვევაში, ასე ფიქრობს ხაბარელი: „მონუნუნე სპორტსმენი არ არის, თვითონ არაფერს გეტყვის, ერთხელაც არ დაიჩივლებს, მაგრამ მე ხომ ვხედავდი, რაშიც იყო საქმე. მაფიქრებდა, როგორ გაუძლებდა შემდგომ დატვირთვას. ფაქტიურად, ცალი ფეხით უნდა ეჭიდავა. ვკითხე და მიპასუხა — „გაძლებს ეს ფეხი, ამაზე ლაპარაკი არა არის. სხვა რა გზა აქვს, უნდა გაძლოს.“

ნახევარფინალი. ზვიადაური — გორდონი. ბრიტანელი თავს იცავს, იშვიათად უტევს. ფიზიკურად ძალიან ძლიერია. მსაჯები მეტოქეებს აქტიური ჭიდაობისკენ მოუწოდებენ და ორივეს აფრთხილებენ. ცოტა ხანში იგივე მეორედება. მეორე წუთის მიწურულს გორდონს ისევ აფრთხილებენ — უკვე მესამედ გარბის ტატამიდან. ეს იმას ნიშნავს, რომ ზურას ვაზარი აქვს. მესამე წუთზე გორდონის გდება იუკოთი ფასდება. კარგი გდება გამოუვიდა. შეხვედრის დამთავრებამდე წუთი და 5 წამი რჩება — გორდონი ისევ გარბის ტატამიდან. მეოთხე გაფრთხილება გორდონს, მეოთხე გამარჯვება ზვიადაურს. წინ ფინალია.

შოთა ხაბარელი: „შეიძლებოდა იმ გდებისთვის ვაზარიც მიეცათ. მაშინ ზურას გაურთულდებოდა საქმე. მაგრამ აშკარად გამოჩნდა, რომ ზვიადა-



გუგული აბრამიშვილი:
„ზშირად ამბობენ და თვი-
თონაც იძახის — ზარმა-
ცი ვიყავიო. მე მაგას არ
ვეთანხმები. ჯერ ერთი,
შეჯიბრებაზე გიჟდებოდა,
ცალი ხელი რომ არა ჰქო-
ნოდა, მაინც გავიდოდა
ტატამზე და იჭიდავებდა.
საოცრად მებრძოლი და
აზარტული იყო.“



ჯარჯი და ზურაბ
ზეინალაური

ური გაცილებით მაღალი კლასის მოჭიდავეა. უბრალოდ, მეტოქე უხეშად ბლოკავდა და ჭიდაობის საშუალებას არ აძლევდა. მსაჯებმა ეს კარგად დაინახეს და შესაბამისი გადაწყვეტილებაც მიიღეს. ინგლისელმა იმ ნატკენ ფეხში იმდენი ურტყა, რომ გემატომა ისევ გართულდა. არადა, ფინალამდე 15, მაქსიმუმ 20 წუთი რჩებოდა. ისევ დადგა ნემსის საკითხი, მაგრამ რომც გადაგვეწყვიტა, დრო არ გვეყოფნიდა. დრო იყო ძალიან ცოტა.“

* * *

დრო მართლაც ძალიან ცოტა იყო. ეს ის დროა, როცა ყველაფერი გვერდზე უნდა გადადო, მათ შორის — თუნდაც გაუსაძლისი ფიზიკური ტკივილი და იფიქრო მხოლოდ მთავარზე. ხაბარელმა მკაცრად გააფრთხილა: „ინექტი, ფეხზე არ წამოდგე, არ გაიარო.“ მაგრამ რამდენიმე წუთში მაინც მოუწევს

წამოდგომა. რამდენიმე წუთში ფინალი დაიწყება. იაპონელები მოშორებით დგანან და ყველაფერს აკვირდებიან — რა ხდება, როგორ ხურდება, როგორ ემზადება მოწინააღმდეგე. მათი ფალავანი ჰიროში იზუმი იქვე კუთხეში განმარტოებულა და ფიქრებში ჩაძირულა. იზუმი დღეს კარგად გაისარჯა, ბელორუს კუხარენკას და ბერძენ ილიადისს (ოლონდ — დიონისიოსს) იპონით აჯობა, არგენტინელ კოსტას და მოქმედ მსოფლიო ჩემპიონს, იმ ჩემპიონატზე ზვიადაურის დამამარცხებელს, კორეელ ჰვანგს კი ქულებით მოუგო.

ფინალი. ზვიადაური — იზუმი. შეხვედრის ნახევარი ისე გადის, რომ მნიშვნელოვანი არაფერი ხდება. მაგრამ გამოიკვეთა ჩვენთვის იმედისმომცემი სურათი — ზვიადაური მაგრად დგას და გადამწყვეტი იერიშისთვის ემზადება. სწორედ ამ მომენტში იაპონელს აფრთხილებენ პასიურობისთვის. გასულია 3 წუთი და 3 წამი. იზუმი შეტევაზე გადმოდის, გარეფეხს იწყებს, მაგრამ ამ მომენტს დადარაჯებული ზვიადაური წამით დაბნეულ მეტოქეს კონტრილეთით ანარცხებს ტატამზე. იპონი! ზურაბ ზვიადაური ოლიმპიური ჩემპიონია!!!

ახლა ვიდეოფირი უკან დავატრიალოთ და მწვრთნელის სკამიდან წამოსული რეპლიკები მოვისმინოთ:

- არ ჩაგიდგეს, წამოვიდა. ააა, არ უნდა მოგეხსნა, არ ჩაგიდგეს.
 - კარგია, ესე მიდი, კარგია. ყურადღებით, წავიდა, ფრთხილად, ჩაუდგა, ჩაუდგა. ფრთხილად, ზურა ჩაუდგა, ჩაუდგა, წავიდა, წავიდა... წავიდა.
 - მატე არ არის, მატე არ არის. არ ჩაგიდგას, წავიდა მუშაობა.
 - ფრთხილად, ცალმხრივი. წავიდა, წავიდა, წავიდა მოძრაობა.
 - დაიკიდე, დაიკიდე, დაიკიდე, დაიკიდე. მკვდარია, მკვდარი, გაიგე?
 - შიდო, ფრთხილად, წინ არ დაგატრიალოს.
 - შიდო, შიდო, შიდო, შიდო, შიდოოო, შიდოოო, შიდოოო.
 - ზურა, ყურადღებით, ყურადღებით.
 - ბოლომდე ზურა, კარგია, კარგია.
 - ფრთხილად. უნდა იმუშაო, უნდა იმუშაო.
 - წავიდა, წავიდა, წავიდა!
 - ოოოოუ, ოოოოუ, ოოოოუ, ოოოოუ, ოოოოუ, ოოოოუ, ოოოოუ!!!
- შოთა ხაბარელი: „დარბაზში რაც არ უნდა ხმაური იყოს, თითქმის ყვე-

ლაფერი ესმის. ჭიდაობა რომ შეწყდება, ერთმანეთს ვუყურებთ. წესებით ლაპარაკის უფლება მაქვს, წამოდგომა მაქვს წესებით აკრძალული... ფინალში დავალეხა იყო მარტივი. არ უნდა გადასულიყო შეტევაზე, მარჯვენა გარეფეხზე. უნდა დალოდებოდა, იქით უნდა დაეჭირა მეტოქე. იაპონელები ეგრევე გადადიან ბრუნზე, ეს მათი სტილია. მე ვნახე იზუმის შეხვედრები და გაშიფრული მქონდა ყველაფერი. ვიცოდი, რომ ის აუცილებლად გადავიდოდა ბრუნზე. და აი, გადავიდა კიდევაც. იმან ვერ მოითმინა, თვითონ გადააჯდა გარეფეხზე, ზურამ კი ბრუნზე დაიჭირა. ისე დაუდგა, ისე გამოიწვია, რომ შექმნილიყო მისთვის ხელსაყრელი მომენტი. აქ იაპონელს შანსი არ ჰქონდა. ზურა ასეთ მომენტს ასი პროცენტით იყენებს. ეს არის კლასიკური ჩვენებური ბრუნი. აიყვანა ბოლომდე, გამოაცალა საყრდენი წერტილი და წამოიღო. ნახე, მარჯვენა ხელით რა მაგრად მუშაობს, შანსი არ დაუტოვა გასვლის.“

აბა, გუგული აბრამიშვილი რას გვეტყვის, ზვიადაურის პირველი მწვრთნელი: „საოლიმპიადოდ შევბულება ავიღე. რაც ტელევიზორში აჩვენეს, არც ერთი შეხვედრა არ გამომიტოვებია. სიმართლე რომ გითხრათ, მე ჩემპიონობას ვერ წარმოვიდგენდი. არა იმიტომ, რომ პოტენციურად ზვიადაურს არ შეეძლო ჩემპიონობა. უბრალოდ, ეს წელი მისთვის ძალიან მძიმე იყო. ამდენი ტრავმა და უბედურება გამოიარა. ოლიმპიური თამაშებისთვის ოთხი წელი ემზადებინ და მთელი სეზონი რომ გაგიცდება, თეორიულად, მედალზეც არ უნდა იფიქრო. მაგრამ მაგისი ჟინი და შემართება რომ ვიცი, მედლის იმედი წამდვილად მქონდა. როდესაც ის შეხვედრები მოიგო — პირველი, მეორე, მესამე, როდესაც ფრანგი ოთხი წამით ადრე გააფრთხილეს, იმედი მომეცა. არანაკლებ რთული იყო ინგლისელთან ბრძოლა. ჩემთან საბლში მთელი უბანი შეიკრიბა. როცა მსაჯი სამი შოდოს შემდეგ ტატამიდან გასვლას აჩვენებს, ესე იგი, მოჭიდავე იხსნება. ესენი ვერ მიხვდნენ ჯერ რა ხდებოდა, მე კი წამოვხტი და დავინწყე ყვირილი, ფინალშია, ფინალში-მეთქი!“

ზურაბ ზვიადაური: „გაგიკვირდებათ, მაგრამ იაპონელთან შეხვედრაში, იმის მიუხედავად, რომ ფინალს ვჭიდაობდი, ყველაზე ნაკლები ვინერვიულე. დარწმუნებული ვიყავი, რომ მოვუგებდი, თანაც გდებით მოვუგებდი. იმას ისეთი სტილი აქვს, მოდის ჭიდაობაზე. რა ილეთსაც აკეთებს ის, მისგან ვაკეთებ მე კონტრილეთს. ამიტომ ვფიქრობდი სუფთა მოგებაზე. ასეც მოხ-

და. როცა გაფრთხილება მიიღო, უფრო წამოვიდა ჭიდაობაზე. შემომიტია და ზუსტად ის ილეთი წამოიწყო, რასაც ველოდი... ეს იყო ჩემი პირველი ოლიმპიადა. მეგონა, რომ იქნებოდა სასწაული სიტუაცია. არადა, თავიდან მომეჩვენა, რომ თითქოს ვიყავი ჩვეულებრივ შეჯიბრებაზე. ვამბობდი, კაცო, ეს არის ოლიმპიადა?! მაგრამ მერე, როცა გავიმარჯვე, როცა ქართული დროშა აღიმართა და ჩვენი ჰიმნი დაუკრეს, ყველაფერი სხვანაირად დავინახე. ეს იყო ენით აუწერელი სიხარული.“

* * *

18 აგვისტოს ამბებს სპარტაკ ზვიადაური ასე იხსენებს: „მთელი ქვეყანა ფეხზე იდგა და, აბა, წარმოიდგინეთ, რა ამბავი იქნებოდა ახმეტაში, ოჯახის წევრები რა დღეში ვიქნებოდით. ღვთის ნება იყო ეს ყველაფერი. ჩვენთან სახლში დილიდანვე ზღვა ხალხი შეიკრიბა. მერე, ვერსად რომ ვერ დავეტიეთ, კლუბში გადავინაცვლეთ და დიდი ეკრანი ჩამოვკიდეთ. მთელი ხალხი იქ მოგროვდა, მაგრამ ყველასთვის მაინც ვერ მოიძებნა ადგილი. გარეთ დარჩენილები ისევ სახლებში მიბრუნდნენ... დამთავრდა ჭიდაობა და ყველანი ქუჩაში გამოცვივდნენ. უამრავი ხალხი შემოაწყდა ჩვენს სახლს. ხალხი ტიროდა. ერთი მეზობელი მოვიდა, რეზო ტარტარაშვილი. ხეირიანად მოლოცვაც ვერ მოასწრო, ისე ჩაიკეცა ეზოში. ძლივს მოვასულიერეთ, კინალამ შემოგვაკვდა კაცი.“

მერე გაჩაღდა ქეიფი. სუფრები პირდაპირ ქუჩაში ჰქონდათ გამოტანილი. მთელი ახმეტა ქეიფობდა. ველარ გაიგებდი, ვინ ვისთან იყო, ვინ სტუმარი იყო და ვინ — მასპინძელი. ერთად შეკრებილი ამდენი ბედნიერი ადამიანი არასოდეს მინახავს. მე კი არა, რაიონის უხუცესებსაც არ ახსოვთ ასეთი ამბავი... შუა ქეიფში ვართ და ამ დროს ზურამ დარეკა ათენიდან. ჯერ დედას ელაპარაკა, მერე მამაჩემს ეკითხება — აბა, მანდ როგორ ხართ, ჩემი ჭიდაობა თუ მოგეწონათო. მამაჩემს დიდი ემოციები არ უყვარს. არა უშავდა შვილო, კარგი იყო — უპასუხა მოკლედ. მერე ჩვენს გასაგონად დაამატა — განა რა არის აქ საკვირველი, ჩემპიონი მარტო ჩემი შვილი ხომ არ გამხდარა, ზოგი ორჯერ და სამჯერ იყო.“

ზურაბ ზვიადური ჯერ „მხოლოდ“ ერთგზის ოლიმპიური ჩემპიონია. 1992 წელს, როცა ბარსელონაში დავით ხახალეიშვილმა გაიმარჯვა, მაშინაც დაუკრეს ჰიმნი და აღმართეს საქართველოს დროშა, მაგრამ მაშინ ქართველი სპორტსმენები ეგრეთ წოდებული გაერთიანებული გუნდის სახელით გამოდიოდნენ. ამჯერად, ათენში დროშაც, ჰიმნიც და ჩემპიონიც ერთადერთ ქვეყანას — საქართველოს ეკუთვნოდა. ნახეთ, რას წერს 2004 წლის ქართული პრესა: „საქართველო! შენ ამაყი ხარ, რადგან გყავს ასეთი შვილი. ჩემო ქვეყანავ, შენ აღარავინ ჩაგთვლის არშემდგარად და ნაკაცარად, რადგან შენ შვი ვაჟკაცი, ოლიმპიური ჩემპიონი ზურაბ ზვიადური!“ აი, ემოცია! ცხელ გულზე გადმოღვრილი.

რაც შეეხება ზურაბ ზვიადურს, მან გამარჯვება აღნიშნა ძალიან უბრალოდ — მაღლა ასწია საჩვენებელი თითი. სულ ეს იყო.

ზურაბ ზვიადური: „ჩემს მამიდაშვილს თემურ შეთეკაურს ხშირად უთქვამს, რომ გამარჯვების შემდეგ თავშეკავებული ვყოფილიყავი და სიხარული ემოციურად არ გამოიმეხატა. ბავშვობიდან მასწავლიდა ამას. მასხოვს, პირველად ახალგაზრდული ტურნირი რომ ვიჭიდავე და ფინალში გავედი, ის ჩემი მეტოქე მოვიდა, შემომხედა და მკითხა, შენ ხარო ზვიადური... თითქოს დამცინა. ვიფიქრე, ეს ვინ არის, ალბათ ძალიან მაგარია-მეთქი. მაღალი ბიჭი იყო. ვიჭიდავეთ, მოვკიდე ხელი და დავახეთქე ორ წამში. წამოვხტი ხელების ქნევით და ამ დროს თემურის თვალებს შევეფეთე. ისე შემომხედა, არ ვიცოდი, სად დავმალულიყავი... ათენში ის იაპონელი რომ დავაგდე, ჩვენი ტრიბუნისკენ შევტრიალდი და თითი გავიშვირე, შევხედე თემურის. ზის, წარბსაც არ ხრის. ოლიმპიდა მოვიგე ბოლო-ბოლო, თითი ავნიე, მეტი ხომ არაფერი გამიკეთებია. ვიფიქრე, ალბათ ესეც ზედმეტი მომივიდა-მეთქი. თურმე, იმდენად ცუდად იყო, რომ ემოციის გამოხატვის უნარი დაკარგა. მოსასულიერებელი გახდა. ისე იჯდა, გაუნძრევლად.“

ჰიროში იზუმის ყველაზე დიდი გულშემატკივარი კი მამამისი ყოფილა. პრესკონფერენციაზე ასე თქვა: მამაჩემმა კუნძულ ჰონსიუდან ამხელა გზა გამოიარა, ჩემს მხარდასაჭერად ათენში ჩამოვიდა და ძალიან დამწყდა გული, იმედები რომ ვერ გავუმართლეო. ზვიადურიც რამდენიმე ფრაზით შემოიფარგლა, განსაკუთრებით გამოყო დემონფოკონთან შეხვედრის მნიშვნელობა, მაღლობა გადაუხადა ყველა გულშემატკივარს: ეს ჩემთვის და ჩემი



გელა დაიაური და
ზურაბ ზვიადაური

ქვეყნისთვისაც დიდი წარმატებაა, ბედნიერი ვარ რომ ჩემს ირგვლივ ამდენ გახარებულ ადამიანს ვხედავო. მერე იყო დოპინგკონტროლი და სამთავრობო ზარები თბილისიდან. ხაბარელმა გაიხუმრა, მაგას ბორჯომის წყალს და ჰაერს თუ აღმოუჩენენ, ჩვენი დოპინგიც ეგ არისო. როგორც კი ზვიადაური დოპინგკონტროლზე შეიყვანეს, მისი მობილური მაშინვე ანკრიალდა. კონტროლის ოთახში ტელეფონით შესვლა აკრძალულია. ზარს ზურაბ კახაბრიშვილმა უპასუხა: „ჩვენი პრეზიდენტი რეკავდა. ოთახის კარი შევალე და ოფიციალური პირს ვთხოვე, ხაზზე საქართველოს პრეზიდენტია, ნება დამრთეთ, რომ ტელეფონი სპორტსმენს გადავანოდო-მეთქი. დამთანხმდნენ. მართლა პრეზიდენტიაო, გაკვირვებით შემომხედა ზურამ. რა ვქნა ახლა, რა უნდა ვუთხრაო. შენ ყურმილი გამომართვი, დანარჩენზე ნუ ნერვიულობ-მეთქი... თერთმეტი დაწყებული იყო, იქიდან რომ გამოვედით. ვეუბნები, ოლიმპიური ჩემპიონი უკვე ხარ, ამხელა მწვერვალზე ახვედი, ანი რას იზამ, რა უნდა აკეთო-მეთქი. გაეცინა. ჯერ შენ ფეხი მომიჩინე, მოსაჭრელი არ გამიხდეს, მერე მე ვიცი, თბილისში რომ ჩავალ, ცოლს მოვიყვანო. მართლაც მოიყვანა.“



* * *

...თბილისი ზარ-ზეიმით დახვდა ქართველ ოლიმპიელებს. ზურაბ ზვიადაურს დღემდე მოყვება მაშინდელი ემოცია: „მეგონა, მარტო ოჯახი და ჩემი ნაცნობები, მოკლე წრე, ვინც ჩემს გარშემო ტრიალებდა, გაიგებდა ჩემი გამარჯვების ამბავს. ვერ წარმოვიდგენდი, რომ ამხელა სიხარული იქნებოდა. პირდაპირი ჩართვა მქონდა ეთერში, რომელიღაც ჟურნალისტი იძახოდა, თქვენ არ იცით, რა ხდება საქართველოშიო. მერე მეგობრები მირეკავდნენ, ზურა, იცი, რა ხდება საქართველოში? თავიდან მეგონა მეხუმრებოდნენ. ჩამოვედი თბილისში და, ვხედავ აეროპორტში ხალხი ღობეზეა ამომძვრალი, კაცო. აეროპორტში არც გააჩერეს მანქანა, ესკორტი დაგვხვდა იქ. არადა, ვუყურებ — ზღვა ხალხია აეროპორტში. წამოვედით. ფანჯარაც არ ჩამოინეს, ხელი მაინც დაგვექნია ამ ხალხისთვის. აეროპორტის მთელი ტრასა ხალხით



2011 წლის 29 იანვარს ზურაბ ზვიადაურმა კიმონო სახლში დატოვა და თბილისის სპორტის სასახლეში კოსტიუმში გამოწყობილი მივიდა. იმ დღეს ზვიადაური დიდი სპორტიდან გააცილეს.

იყო გავსებული. თავისუფლების მოედანზე, ზემოდან რომ გადმოვიხედე, ჩემთვის ვთქვი, ვაიმე, მართლა რალაცა ხდება, ამდენი ხალხი თუ ჩვენი გულისთვის აქ შეგროვდა-მეთქი. ტრიბუნიდან რომ ჩამოვედი, ვილაცამ დაიყვირა — ზურა! ხალხი მეცა, ზოგი მკოცნიდა, ზოგი ხელში აყვანას ცდილობდა... კიდევ ერთი ამბავი მახსენდება. მე და ჯარჯი უკვე ოლიმპიური ჩემპიონები ვართ. იქვე, ათენის ოლიმპიურ დარბაზთან გამოვედით, ბატონი შოთაც ჩვენთან არის. ჯარჯის წარამარა აჩერებენ, ულოცავენ, ავტოგრაფს თხოვენ, სურათს იღებენ. მე ხაბარელს ვეკითხები, დიმიტრიჩ, საქართველოში რომ ჩავალთ, ნეტა იქაც ასე იქნება-მეთქი. შემომიტრიალდა და მითხრა: შვილო, ერთი ქართველის შენ გენაცვალე და შენი ჭირიმე ამათ მილიონს გერჩივნოსო. ისა ჯობიაო. მართლაც, ჩემი ქართველი ქუჩაში რომ შენ გენაცვალეს მეტყვის, ცაში ვფრინავ. როგორ უნდა დავკარგო მე ამ ხალხის სიყვარული.“

* * *

ადამიანი თვითონ არის თავისი ბედის მჭედელი. თუ თავში არ გიდევეს ის აზრი, რომ წარმატება მხოლოდ შენზეა დამოკიდებული, მარცხის მიზეზს ყოველთვის იპოვი, რაღაცას ან ვიღაცას გადააბრალებ — ცუდ პირობებს, მწვრთნელს, მსაჯს, ტრავმას, უიღბლობას და ათას სხვა რამეს. საკუთარ თავს უნდა შემოუძახო, რომ რაც არ უნდა პირობებში იყო, ხელი არ ჩაიქნო და შენი ბოლომდე გაიტანო. გამარჯვება სხვებსაც უნდა გაუნანილო, მარცხზე პასუხისმგებლობა კი საკუთარ თავზე უნდა აიღო. სპორტული ცხოვრება ხანმოკლეა, იმდენად ხანმოკლე, რომ, სანამ ძალა შეგწევს, ყოველი დღე საქმეს უნდა მოახმარო. ზურაბ ზვიადაური საკუთარი მწარე გამოცდილებით, სხვების გასაგონად ამბობს: დროს გაუფრთხილდით, დროს! ამას გვიან მიხვდა, წლების შემდეგ, როცა დიდების შარავანდედში გახვეული, კვარცხლბეკიდან ჩამოვიდა და აღმოაჩინა, რომ მისი ადგილი უკვე სხვამ დაიკავა. როცა საკუთარ თავთან მარტო დარჩა და ძალიან, ძალიან ინანა, რომ დრო უმოწყალოდ გაფლანგა. 23 წლისა გახდა ოლიმპიური ჩემპიონი და იმის შემდეგ, მთელი ექვსი თუ შვიდი წელიწადი, სხვების ცხოვრებით იცხოვრა. ყველას მასთან უნდოდა ქეიფი და დროისტარება, ყველა მისი დახმარების მოლოდინში იყო, მასთან გამოჩენა ეამაყებოდა. მას კი, გულთან და ხატთან, უარის თქმა ეძნელებოდა. არაერთხელ ყოფილა, რომ სანვრთნელ შეკრებაზე მისულან და იქიდან პირდაპირ ნაუყვანიათ სამთავრობო ღონისძიებაზე, ან რომელიღაც პრეზენტაციაზე დაუპატიჟიათ. კიდეც და კიდეც — გაუთავებელად. ერთხელაც დაიჩივლა: „დავიღალე ამდენი შეხვედრებით. ვინმეს თუ ყურადღებას ოდნავ მოვაკლებ, ფიქრობენ, რომ ჩემპიონობა თავში ამივარდა. იმას კი ვერ ხვდებიან, რომ მე ერთი ვარ, ისინი კი ბევრნი არიან და ყველას ვერ ვწვდები. მეც ადამიანი ვარ, ძალიან დავიღალე.“ სანამ სხვებს ყურადღებას არ აკლებდა, აქეთ სპორტი დარჩა უყურადღებოდ. დღითიდღე კარგავდა ფორმას და ეს შედეგებსაც დაეჭყო. ოლიმპიადის შემდეგ ერთი-ორი ტურნირის მოგება და რამდენიმე მეორეხარისხოვან შეჯიბრებაზე საპრიზო ადგილზე გასვლა შეძლო. სულ ეს იყო. ამას დაერთო გაუთავებელი ტრავმები და ოპერაციები ხერხემალზე, მხარზე, ორივე ფეხზე.



* * *

2011 წლის 29 იანვარს ზურაბ ზვიადაურმა კიმონო სახლში დატოვა და თბილისის სპორტის სასახლეში კოსტიუმში გამოწყობილი მივიდა. იმ დღეს ზვიადაური და ჩვენი კიდეც ერთი წარმატებული მოჭიდავე — ნესტორ ხერგიანი დიდი სპორტიდან გააცილეს. ზვიადაური ნერვიულობდა, სათქმელს თავს ვერ უყრიდა, მერე კი თავი ხელში აიყვანა და იქ შეკრებილ საზოგადოებას, მთელ საქართველოს მადლობა გადაუხადა ქომაგობისა და სიყვარულისთვის: „სპორტიდან წასვლა ადვილი საქმე არ არის. მეც ძალიან გამიჭირდა, ბევრ რამეზე მწყდება გული. განსაკუთრებით იმაზე, რომ სპორტში გაცილებით მეტის მიღწევა შემეძლო.“

ისტორია ამით არ დასრულებულა. ზურაბ ზვიადაური საქართველოს ნაკრების მეორე მწვრთნელი გახდა, ამ პოსტზე რამდენიმე თვე იმუშავა, მერე კი გამოაცხადა — ისევ ტატამს უნდა დავუბრუნდე, შეჯიბრებებში გამოვიდე და ლონდონის ოლიმპიადის საგზურისთვის ვიბრძოლო.

მაგრამ, ეს უკვე სხვა ისტორიაა.

კოპალა თავდაპირველად ხორციელი იყო. ბავშვობაში დევეებმა მოიტაცეს. ძალიან ცუდ პირობებში ჰყავდათ. ბევრს ამუშავებდნენ, ისეთ საქმეს ავალებდნენ, რაც მის ძალას აღემატებოდა. ძილი არ ჰქონდა, მოსვენება და საჭმელი. რომ წამოიზარდა, გაპარვა მოახერხა. თავი ბერებს შეაფარა. მათთან ერთად ლოცულობდა, თან დამბადებელს ძალასა სთხოვდა. თხოვნა შეუსრულდა, ისეთი ძალა მიიღო, დევეებს რომ მორეოდა. კოპალა ძალიან ლამაზი ყოფილა, მხარბეჭიანი და გულადი, ნადირობასა და ჯილდაობაში დიდად განთქმული.

ზურაბ ზვიადაური

დაიბადა 1981 წლის 2 ივლისს ახმეტაში. ძიუდოისტი (90 კგ). პირველი ქართველი ოლიმპიური ჩემპიონი დამოუკიდებელი საქართველოს ისტორიაში (2004, ათენი, XXVIII ოლიმპიადა), მსოფლიოს ჩემპიონატების ორგზის მეორე პრიზიორი (2001, 03), ევროპის ორგზის ჩემპიონი გუნდურ (2002, 03) და მესამე პრიზიორი პირად შეჯიბრებაში (2002), მსოფლიოს თასის გათამაშების მეორე პრიზიორი გუნდურ ჩათვლაში (2002), მსოფლიოს ჩემპიონი ახალგაზრდებს შორის (2000), მსოფლიოს ჭაბუკთა თამაშების მეორე პრიზიორი (1998). ღირსების ორდენის კავალერი.



ZURAB ZVIADURI

Judoist (90 kg), was born on July 2, 1981. He is the first-ever Georgian Olympic champion (XXVIII Athens, 2994) in the history of independent Georgia. Zviaduri is twice silver medalist (2001, 2003) of the world championships, twice champion of Europe in the team event (2002, 2003) and bronze medalist in the individuals contest. He is the silver medalist of the world cup team contest (2002), world champion among the youth (2000) and silver medalist of the world juniors games (1998). He is decorated with Order of Honor.